

Uchwała Nr ..../..../2023

Rady Powiatu w Pułtusk

z dnia ..... 2023 r.

**w sprawie przyjęcia Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych
w Powiecie Pułtuskim na lata 2023-2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526) oraz art. 35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100), Rada Powiatu w Pułtusk uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjąć „Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Pułtuskim na lata 2023-2030” w brzmieniu załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Pułtusk.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

62.23
sprawdz. pod wzgl. formy i poprawności..

KADCA KRAJNY

Jaciek Godkewski
NIP WA 54113

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Pułtusk

mgr Joanna Sobiecka

UZASADNIENIE

do projektu uchwały Rady Powiatu w Pułtusk w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułtuskim na lata 2023-2030.

Zgodnie z art. 35a ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100) oraz art. 4 ust. 1 pkt 5 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526) do zadań powiatu należy m. in. opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, zawodowej, zatrudniania i przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Uchwałą Nr IV/27/2015 Rady Powiatu w Pułtusk w dniu 12 lutego 2015 r. w sprawie przyjęcia Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułtuskim na lata 2015-2022 przyjęto do realizacji program obowiązujący do 2022 roku.

W związku z tym, że upływa termin obowiązywania ww. programu, istnieje potrzeba przyjęcia do realizacji nowego, opracowanego zgodnie z bieżącymi potrzebami.

Projekt programu został poddany konsultacjom społecznym, do którego nie wpłynęły uwagi. Ponadto, odbyły się dwa spotkania z członkami zespołu, powołanego do opracowania programu, podczas których członkowie, którzy na co dzień wykonują pracę na rzecz osób niepełnosprawnych zgłaszali potrzeby, jakie wykazują osoby z niepełnosprawnościami oraz propozycje udogodnień

i form pomocy, jakie warto zastosować w przyszłości. Spotkania te, miały charakter dyskusyjny

i otwarty, polegając głównie na wymianie zdań i doświadczeń w pracy z osobami z niepełnosprawnościami oraz przeanalizowaniu problemów, z jakimi spotykają się osoby niepełnosprawne.

Przyjęcie treści Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych przez Radę Powiatu służyć będzie wypracowaniu właściwych dla powiatu pułtuskiego systemów wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, wspieranie pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, skuteczna rehabilitacja oraz wyrównywanie szans.

Biorąc powyższe pod uwagę projekt uchwały przekazuje się pod obrady Rady Powiatu.

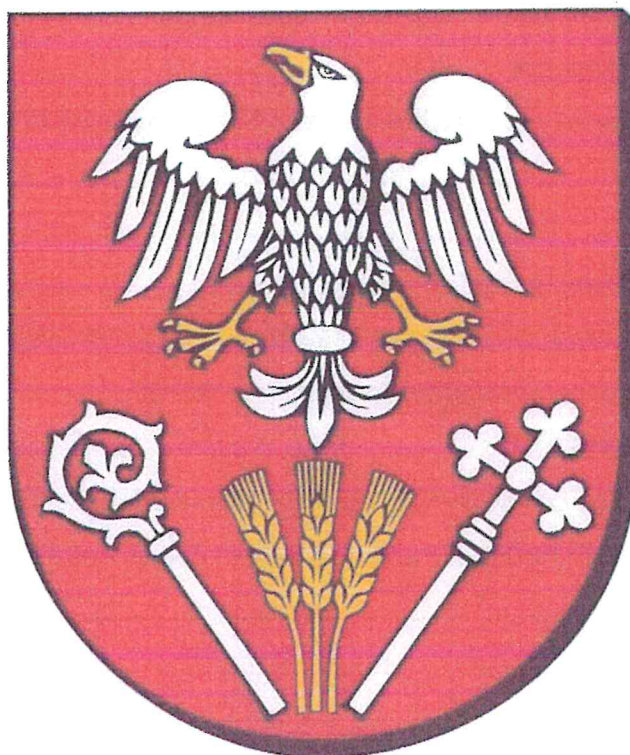
DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Pułtusk

mgr Joanna Sobiecka

STAROSTA
Jan Zalewski

Załącznik do Uchwały Nr .....
Rady Powiatu w Pułtusku
z dnia .....

**POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH
W POWIECIE PUŁTUSKIM
NA LATA 2023 - 2030**

Pułtusk, luty 2023

Spis treści

I.	WSTĘP	3
I.1.	Podstawy prawne tworzenia programu	4
I.2.	Konsultacje społeczne.....	5
I.3.	Wartości i definicje	7
II.	DIAGNOZA PROBLEMÓW DOTYCZĄCYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	8
II.1.	Osoby niepełnosprawne w Powiecie Pułtuskim	8
II.2.	System szkolnictwa obejmujący osoby z niepełnosprawnością	19
II.3.	Zatrudnienie osób niepełnosprawnych	25
II.4.	Rehabilitacja zawodowa	28
II.5.	Rehabilitacja społeczna.....	36
II.6.	Wybrane instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych	44
II.7.	Służba zdrowia na terenie Powiatu Pułtuskiego.....	59
II.8.	Organizacje pozarządowe	61
II.9.	Analiza danych zawartych w ankiecie dotyczącej osób niepełnosprawnych w Powiecie Pułtuskim.....	62
III.	ANALIZA SWOT	65
III.1.	Problemy społeczne osób niepełnosprawnych	66
IV.	CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE I ZADANIA STRATEGICZNE.....	68
IV.1.	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	68
V.	CZAS REALIZACJI DZIAŁAŃ	71
VI.	FINANSOWANIE POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PUŁTUSKIM NA LATA 2023-2030	71
VII.	ZAKOŃCZENIE	72
	Spis tabel:.....	73
	Spis wykresów:	74
	Spis rysunków:.....	74

I. WSTĘP

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim na lata 2023-2030 jest dokumentem służącym realizacji polityki socjalnej i społecznej kierowanej do osób niepełnosprawnych. Cele szczegółowe zawarte w niniejszym Programie dopełniają cele i kierunki działań określone w projekcie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pułuskim na lata 2023 – 2030. Jednocześnie opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest wykonaniem delegacji zawartej w art. 35a ust.1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Celem nadrzędnym programu jest ukierunkowanie i skoordynowanie działań w ramach polityki socjalnej realizowanej przez Powiat Pułuski.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, za niepełnosprawną uważa się osobę trwale lub okresowo niezdolną do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. W związku z powyższym osoby niepełnosprawne i ich rodziny wymagają różnych form wsparcia i opieki a także szczególnego zainteresowania. Osoby niepełnosprawne napotykają w swoim życiu na różne bariery: architektoniczne, społeczne i psychologiczne. Podejmowane działania, przede wszystkim takie jak usuwanie barier społecznych i psychicznych, przyczyniają się do wzmocnienia postaw mających na celu prowadzenie samodzielnego życia. Tworzenie warunków, które prowadzą do zwiększenia integracji ze środowiskiem lokalnym, zaowocować ma poszerzeniem życiowej samodzielności osób niepełnosprawnych, jak również ich rodzin. Osoby niepełnosprawne nie tylko zmagają się z ograniczeniami spowodowanymi niepełnosprawnością, ale także muszą przełamywać negatywne stereotypy w społecznym odbiorze. Dotyczy to także rodzin osób niepełnosprawnych. Pokonywanie skutków niepełnosprawności może przyczynić się do osiągnięcia optymalnego poziomu życia przez osoby niepełnosprawne. Prowadzenie działań skierowanych do osób niepełnosprawnych i ich rodzin jest niezbędnym warunkiem wspomagającym zwiększenie aktywności tej części społeczności Powiatu Pułuskiego. Wszelkie przedsięwzięcia służące rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz przestrzeganiu praw osób niepełnosprawnych są nieodzownym czynnikiem w poprawie warunków ich życia. Oddziaływanie powinno być kierowane zarówno do osób niepełnosprawnych jak i ich rodzin poprzez zapobieganie izolacji i marginalizacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Osiągnąć to można poprzez tworzenie warunków do integracji osób niepełnosprawnych z najbliższym otoczeniem społecznym, przeciwdziałanie izolacji rodzin z osobą niepełnosprawną oraz przygotowanie osób niepełnosprawnych do samodzielnego życia.

Niniejszy dokument został opracowany przez Zespół powołany przez Starostę Pułtuskiego zarządzeniem nr 28/2022 z dnia 30 maja 2022r. oraz zarządzeniem nr 60/2022 z dnia 22 grudnia 2022r. Dokument ten zawiera diagnozę sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych i prognozę zmian problemów społecznych w perspektywie do 2030 roku. Diagnoza ta skonstruowana jest na podstawie aktualnych problemów społecznych, natomiast najważniejsze kwestie społeczne zostały zweryfikowane na podstawie analizy SWOT, tj. posegregowaniu informacji o danej sprawie na cztery grupy: mocne strony, słabe strony, szanse oraz zagrożenia. Program kończy informacja dotycząca obszarów oraz celów strategicznych i kierunków działań służących rozwiązywaniu problemów społecznych w poszczególnych obszarach problemowych.

Założenia programu wyznaczają pewne kierunki działań, ale nie stanowią zamkniętego dokumentu. Są podstawą do stałego weryfikowania założeń i celów oraz wprowadzania zmian i dostosowywania tych zapisów do pojawiających się problemów osób niepełnosprawnych w naszym powiecie.

I.1. Podstawy prawne tworzenia programu

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest spójny z dokumentami i programami tj.:

- 1) Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych z dnia 3 maja 2008 r.
- 2) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.)
- 3) Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030
- 4) Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030
- 5) Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997 roku,
- 6) Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022r. poz. 1526)
- 7) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023r. poz. 100)
- 8) Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r. poz. 2268, z późn. zm.)
- 9) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022r. poz. 690, z późn.zm)

oraz z programami opracowanymi na szczeblu lokalnym: Powiatową Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Pułtuskiego na lata 2023-2030.

Celem Programu jest stworzenie warunków zapewniających osobom z niepełnosprawnością oraz ich rodzinom pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Działania Programu mają charakter interdyscyplinarny, dotyczą wszystkich dziedzin życia, w związku z tym ich realizacja będzie

wymagała ścisłej współpracy samorządu, jednostek organizacyjnych miasta, organizacji pozarządowych oraz innych partnerów społecznych zajmujących się problematyką osób z niepełnosprawnością.

I.2. Konsultacje społeczne

W procesie przygotowania „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim na lata 2023-2030” szczególnie ważne były konsultacje społeczne. W konsultacjach uczestniczyli przedstawiciele gmin i powiatu, środowiska osób niepełnosprawnościami oraz instytucji i organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością z terenu powiatu pułuskiego. Dodatkowo stworzono ankiety skierowane do mieszkańców Powiatu Pułuskiego, których weryfikacja pomogła określić najbardziej powszechne i istotne problemy społeczne, z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne.

Koordinację prac związanych z przygotowaniem projektu programu prowadziło Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku. Konsultacje społeczne miały charakter spotkań roboczych i stanowiły ważny etap procesu przygotowania projektu programu. Ich uczestnicy wskazywali na najważniejsze problemy dotyczące osoby z niepełnosprawnością, a także wypracowali propozycje celów, przedsięwzięć i zadań programu, służących poprawie sytuacji osób niepełnosprawnych.

Konsultacje społeczne odbywały się w etapach:

Pierwszy etap:

- obejmował prezentację diagnozy sytuacji osób z niepełnosprawnościami w powiecie pułuskim i najważniejszych przesłanek do jego opracowania oraz wspólne wypracowanie celu strategicznego oraz celów operacyjnych Programu.

Drugi etap:

- obejmował konsultacje projektu „Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim na lata 2023 - 2030”.

„Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim” został opracowany przez Zespół powołany przez Starostę Pułuskiego zarządzeniem nr 28/2022 z dnia 30 maja 2023r. oraz zarządzeniem nr 60/2022 z dnia 22 grudnia 2022 r. w składzie:

- 1) Joanna Sobiecka – przewodnicząca - Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku,
- 2) Beata Sekutowicz – sekretarz zespołu - Starszy referent w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku,

- 3) Anna Frejlich – Przewodnicząca Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności,
- 4) Olga Turek – starszy referent w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk,
- 5) Małgorzata Deptuła – Dyrektor Zarządzający Szpitalem Powiatowym GAJDA - MED Sp. z o.o. w Pułtusk,
- 6) Anna Wiśniewska – Wiceprezes Stowarzyszenia „Amazonek” w Pułtusk,
- 7) Katarzyna Jankowska – Dyrektor Wydziału Edukacji, Zdrowia, Kultury i Sportu w Starostwie Powiatowym w Pułtusk,
- 8) Aldona Iniarska – Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego im. Anny Karłowicz w Pułtusk,
- 9) Wioletta Zawadzka – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Winnicy,
- 10) Agnieszka Piekarska - Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Pokrzywnicy,
- 11) Małgorzata Piekarska – specjalista pracy socjalnej w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pułtusk,
- 12) Małgorzata Śliwka – starsza pielęgniarka w Ośrodku Pomocy Społecznej w Zatorach,
- 13) Agnieszka Kanigowska – starszy pracownik socjalny w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gzach,
- 14) Tomasz Kołakowski – starszy pracownik socjalny w Ośrodku Pomocy Społecznej w Obrytem,
- 15) Wioletta Nasarzewska – inspektor w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerczach,
- 16) Monika Ciosek – pośrednik pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusk,
- 17) Zbigniew Ostrowski – pracownik socjalny w Środowiskowym Domu Samopomocy w Pułtusk,
- 18) Anna Popowicz – Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Pułtusk,
- 19) Marzena Rudnicka – pracownik socjalny w Domu Pomocy Społecznej w Obrytem,
- 20) Agata Drzazgowska – Raheb - psycholog w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Pułtusk.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk składa serdeczne podziękowania jednostkom, których dane liczbowe i przekazane materiały umożliwiły opracowanie niniejszego programu.

Badania zostały przeprowadzone od miesiąca października 2022r. do miesiąca listopada 2022r. – trwały 1 miesiąc, z czego opracowanie i weryfikacja posiadanych informacji dała obraz pełnej analizy problemów osób niepełnosprawnych. Weryfikacji poddano dane statystyczne z poszczególnych jednostek oraz 100 ankiet wypełnionych przez mieszkańców Powiatu Pułtuskiego.

I.3. Wartości i definicje

Niepełnosprawność - „Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych” określa, że osoby z niepełnosprawnościami to osoby, które mają: długotrwałe uszkodzenia fizyczne, umysłowe, intelektualne lub dotyczące zmysłów, które mogą, w oddziaływaniu z różnymi barierami, utrudniać tym osobom pełne i skuteczne uczestnictwo w społeczeństwie. Konsekwencją takiego ujęcia niepełnosprawności jest podejście określające, że to nie człowieka trzeba dostosowywać do społeczeństwa, lecz należy tak planować środowisko i społeczeństwo, aby wszyscy obywatele mieli równe szanse.

Osoba niepełnosprawna w rozumieniu ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych to osoba, której niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem:

- o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności (lekki, umiarkowany, znaczny),
- o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie odrębnych przepisów,
- o niepełnosprawności, wydanym przed ukończeniem 16 roku życia.

Stopnie niepełnosprawności:

- znaczny stopień niepełnosprawności – oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej i wymagającą, w celu pełnienia ról społecznych, stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji,
- umiarkowany stopień niepełnosprawności – oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy albo zdolną do pracy jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- lekki stopień niepełnosprawności – oznacza ustalenie stopnia niepełnosprawności dla osoby o naruszonej sprawności organizmu, powodującej w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy, w porównaniu do zdolności, jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mająca ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze lub środki techniczne.

II. DIAGNOZA PROBLEMÓW DOTYCZĄCYCH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

II.1. Osoby niepełnosprawne w Powiecie Pułtuskim

Powiat Pułtusk położony jest w centralno-północnej części województwa mazowieckiego. Zajmuje obszar 829 km², co stanowi 2,33% całkowitej powierzchni województwa. Powiat obejmuje swoim zasięgiem miasto i gminę Pułtusk oraz gminy: Gzy, Świercze, Winnica, Zatory, Pokrzywnica i Obryte.

Rys. nr 1. Mapa Powiatu Pułtuskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Według danych GUS na dzień 31.12.2012r. w powiecie pułtuskim zamieszkuje około 52 tys. osób, z czego 13% ogółu mieszkańców to osoby niepełnosprawne.

Orzecznictwo w naszym kraju realizowane jest w ramach trzech systemów, tj.:

- 1) orzecznictwa branżowego (Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, orzecznictwo resortowe, gdzie określa się całkowitą bądź częściową niezdolność do pracy),
- 2) orzecznika ZUS, określającego zdolność do pracy orzekanego (całkowita niezdolność do pracy i samodzielnej egzystencji, całkowita niezdolność do pracy, częściowa niezdolność do pracy),
- 3) orzecznictwa w powiatowych zespołach ds. orzekania o niepełnosprawności, które określają stopień naruszenia sprawności organizmu orzekanego (stopień znaczny, umiarkowany, lekki).

W efekcie o niepełnosprawności orzeka się w niezależnych od siebie instytucjach, które nie współpracują ze sobą z uwagi na brak rozwiązań systemowych.

Niepełnosprawność według orzeczeń Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

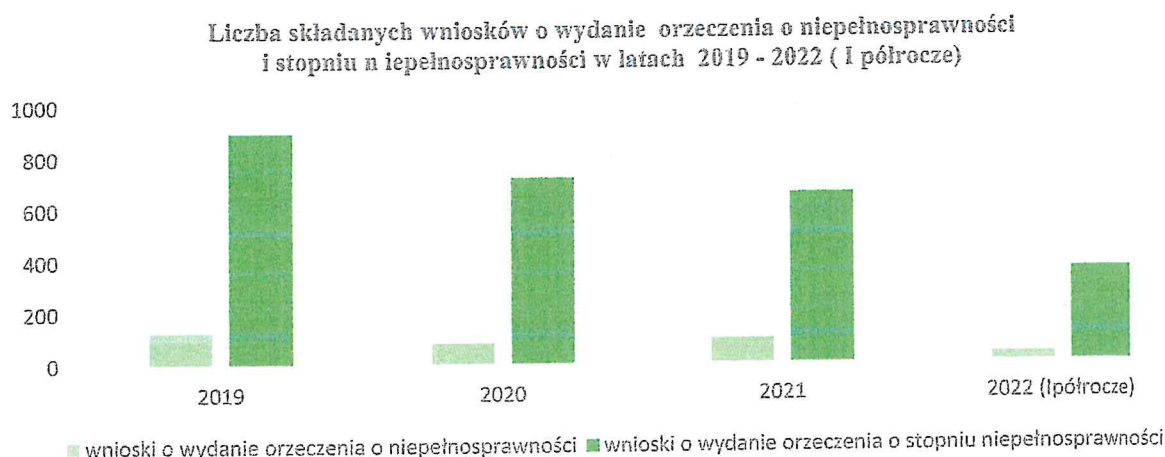
Zespół ustala trzy stopnie niepełnosprawności – znaczny, umiarkowany oraz lekki, które stosuje się do realizacji celów określonych ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością.

Tabela nr 1. Liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)

Lata	Liczba wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności	Liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności
2019	127	897
2020	85	722
2021	99	661
2022 (I półrocze)	37	363

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku.

Tabelaryczny rozkład liczby składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze), ilustruje poniższy wykres nr 1.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku.

Analizując dane zawarte powyżej należy stwierdzić, iż liczba wniosków o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2019-2022 miała tendencję malejącą. Natomiast liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności była najwyższa w roku 2019 i wynosiła 127 wnioski.

Należy nadmienić, iż duża liczba osób korzysta z możliwości przedłużenia ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na podstawie Ustawy o COVID – 19 z dnia 2 marca 2020r. tj. orzeczenie, które straciło ważność jest aktualne w czasie stanu zagrożenia epidemicznego.

Kolejne tabele przedstawiają cele, dla których osoby składały wnioski o wydanie orzeczenia w latach 2019-2022.

Tabela nr 2. Cele składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r.ż. w latach 2019-2022 (I półrocze)

Cele składania wniosków	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Zasiłek pielęgnacyjny	122	80	87	31
Świadczenie pielęgnacyjne	2	1	7	4
Inne	3	4	5	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk.

Tabelaryczny rozkład celów składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r.ż. w latach 2019-2022 (I półrocze), ilustruje poniższy wykres nr 2.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk.

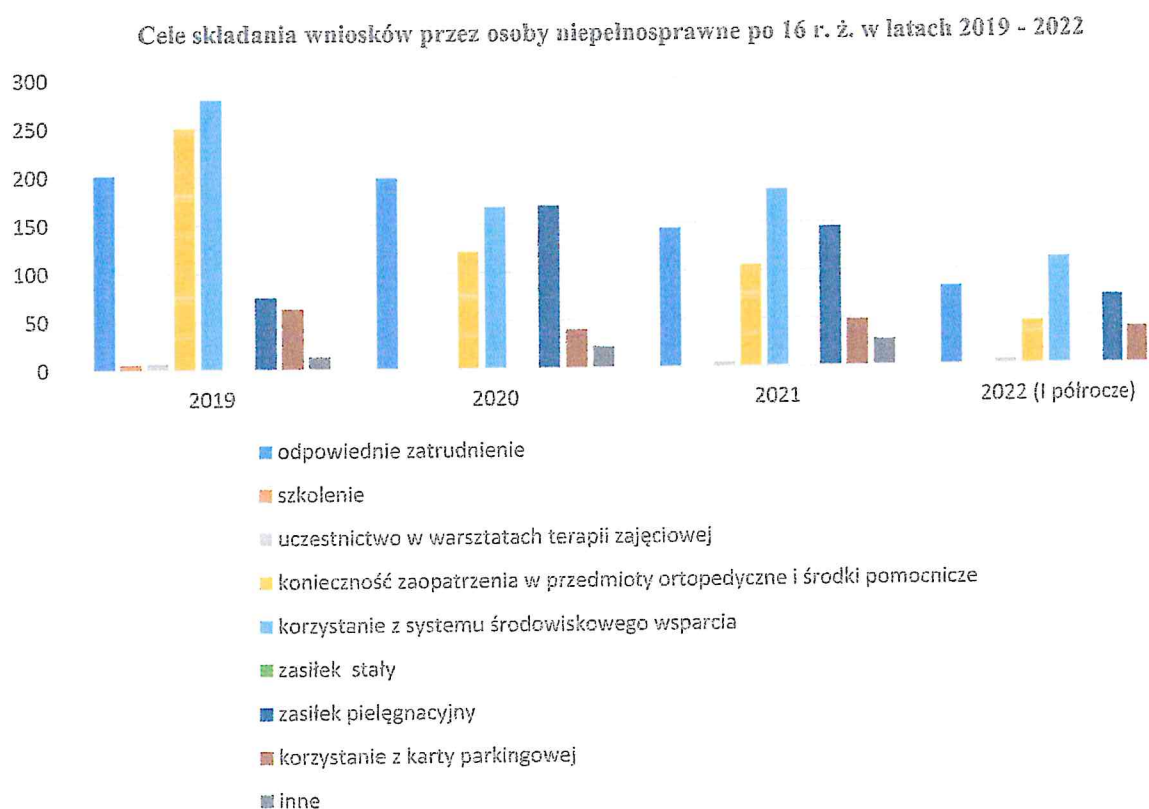
Analizując powyższy wykres widoczne jest, iż najistotniejszym celem, dla którego osoby zainteresowane składały wnioski o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności było uzyskanie zasiłku pielęgnacyjnego.

Tabela nr 3. Cele składania wniosków przez osoby niepełnosprawne po 16 r.ż. w latach 2019-2022 (I półrocze):

Cele składania wniosków:	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Odpowiednie zatrudnienie	202	199	145	82
Szkolenie	6	1	1	0
Uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej	7	1	5	5
Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	251	122	106	45
Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia	280	168	184	111
Zasiłek stały	0	0	0	0
Zasiłek pielęgnacyjny	75	169	145	71
Korzystanie z karty parkingowej	63	40	48	38
Inne	13	22	27	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Wykres nr 3.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Zaprezentowany wykres jednoznacznie wskazuje, iż najistotniejszym celem, dla którego osoby zainteresowane składały wnioski orzeczenia o stopniu niepełnosprawności było korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia oraz konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Poniżej przedstawione zostało zestawienie dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności jak też liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych oraz orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności/stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze).

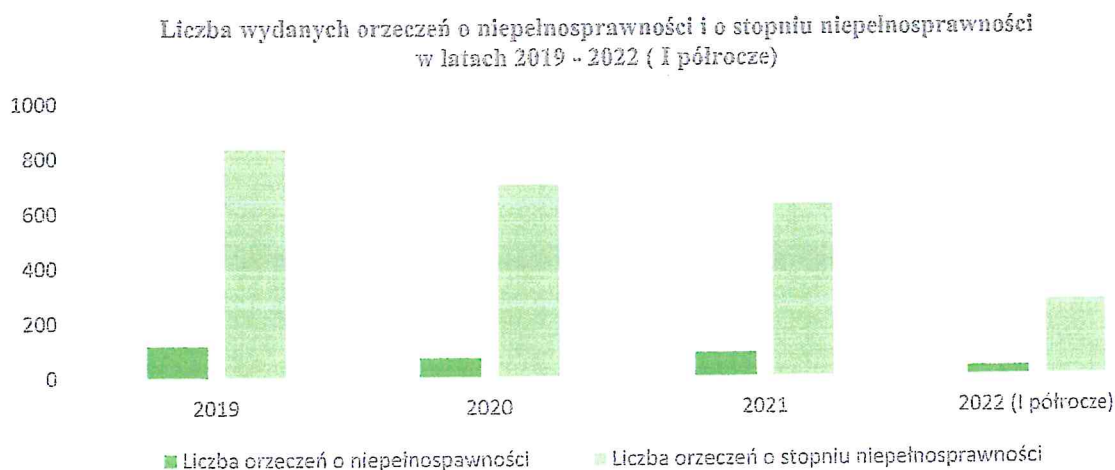
Tabela nr 4. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze).

Lata	Liczba orzeczeń o niepełnosprawności	Liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności
2019	120	838
2020	75	707
2021	91	633
2022 (I półrocze)	35	275

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Graficzny rozkład liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w latach 2011-2014 przedstawia wykres nr 4.

Wykres nr 4.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Należy zauważyć iż orzeczenia wydane dla osób dorosłych ponad 6-krotnie przewyższają liczbę wydanych orzeczeń dla dzieci i młodzieży do 16 roku życia.

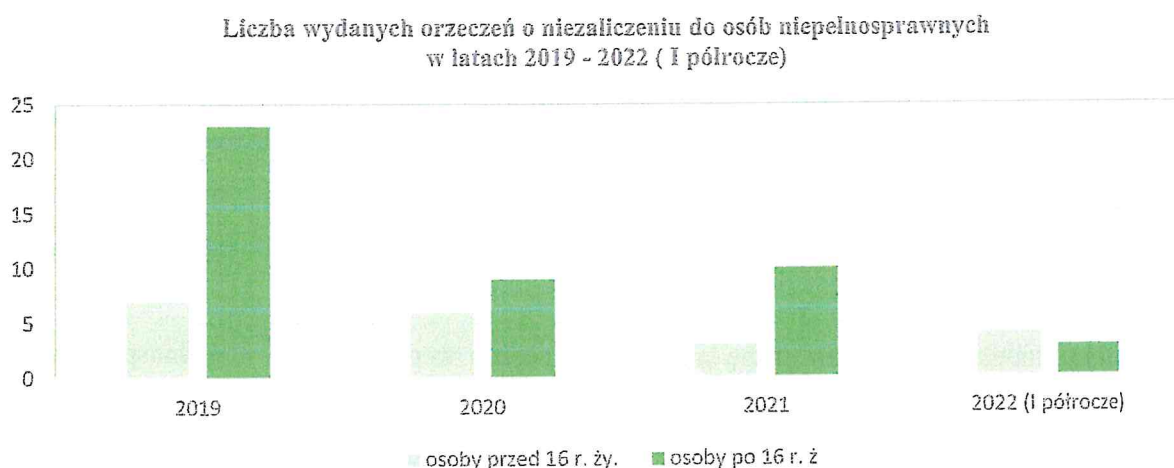
Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2019-2022 (I półrocze)

Lata	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby po 16 roku życia
2019	7	23
2020	6	9
2021	3	10
2022 (I półrocze)	4	3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku.

Tabelaryczny rozkład liczby wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2019-2022 (I półrocze), ilustruje poniższy wykres nr 5.

Wykres nr 5.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku.

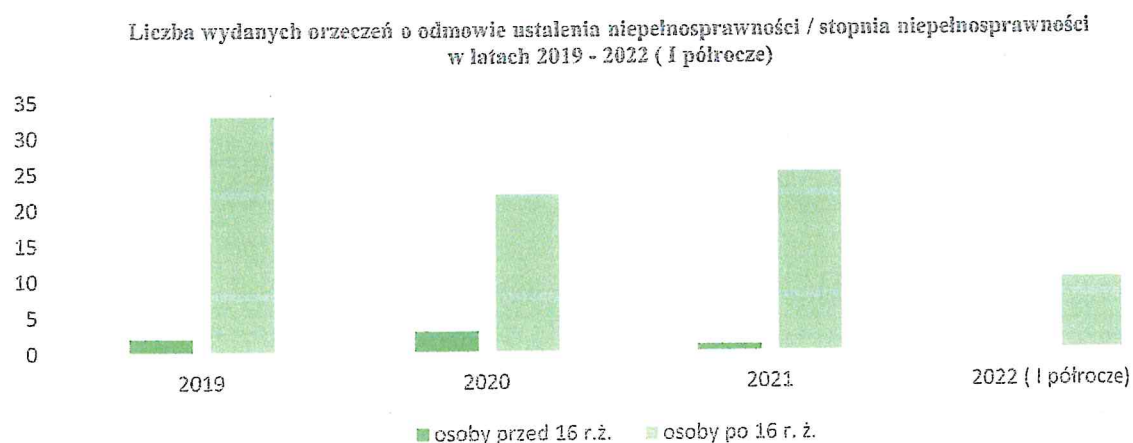
Tabela nr 6. Liczba wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności / stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)

Lata	Osoby przed 16 rokiem życia	Osoby po 16 roku życia
2019	2	33
2020	3	22
2021	1	25
2022(I półrocze)	0	10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Tabelaryczny rozkład liczby wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności/ stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze), ilustruje poniższy wykres nr 6.

Wykres nr 6.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Analizując powyższe tabele nr 4, 5 i 6 stwierdza się, iż ilość wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności oraz o niepełnosprawności najwyższa była w roku 2019, w kolejnych latach widać tendencję spadkową. Większą ilość orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2019-2022 przyznano osobom po 16 roku życia. Natomiast, jeśli chodzi o liczbę wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności bądź stopnia niepełnosprawności to zdecydowanie zostały wydane osobom po 16 roku życia. Można przypuszczać, iż orzeczenia te zostały wydane ze względu na niewystarczającą ilość dokumentacji medycznej bądź niezakwalifikowanie orzekanego do wyższego stopnia niepełnosprawności niż ten który już posiadał.

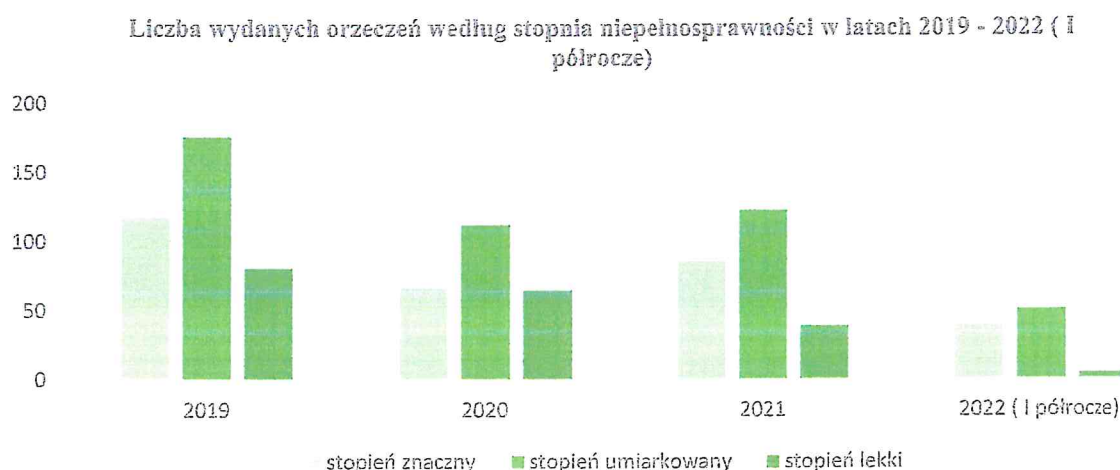
Kolejna tabela przedstawia liczbę wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze).

Tabela nr 7. Liczba wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)

Lata	Stopień znaczny	Stopień umiarkowany	Stopień lekki
2019	118	176	81
2020	67	112	65
2021	86	123	39
2022 (I półrocze)	40	51	25
Razem	311	462	210

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk

Wykres nr 7.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk

Z pozyskanych danych wynika, że najwięcej orzeczeń w latach 2019-2022 (I półrocze) wydano o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Stanowią one 47% ogółu wydanych orzeczeń.

Dane te obrazuje powyższy wykres. Jednocześnie należy zauważyć, że liczba orzekanych osób ze stopniem znacznym klasuje się również na wysokim poziomie, co wskazuje na to, że przeszło 32% osób wymaga opieki innych osób.

Wykres nr 8.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Zagłębiając się szczegółowo w strukturę orzeczeń o niepełnosprawności i orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, można dostrzec, iż są one wydawane ze względu na schorzenie. Każde szczegółowe schorzenie zakwalifikowane jest do danej grupy symboli –tak zwanej przyczyny niepełnosprawności. Poniżej przedstawione zostały tabele z liczbą wydanych orzeczeń o niepełnosprawności oraz o stopniu niepełnosprawności z podziałem na płeć oraz przyczynę niepełnosprawności.

Tabela nr 8. Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci w latach 2019-2022 (I półrocze) –osoby przed ukończeniem 16 roku życia

Przyczyna niepełnosprawności	2019		2020		2021		2022 (I półrocze)	
		w tym kobiety		w tym kobiety		w tym kobiety		w tym kobiety
01-U	5	1	6	2	6	5	1	0
02-P	3	1	1	0	3	1	0	0
03-L	10	4	1	1	3	2	3	3
04-O	3	0	2	2	2	0	1	0
05-R	15	9	4	3	7	3	3	3
06-E	4	0	2	2	2	0	1	0
07-S	9	6	7	2	4	2	1	0
08-T	3	1	3	1	1	1	2	1
09-M	5	2	2	1	5	0	1	0
10-N	9	4	12	6	10	5	4	1
11-I	21	10	15	5	12	2	4	2
12-C	33	11	20	6	36	10	14	1
RAZEM:	120	49	75	31	91	31	35	11

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku.

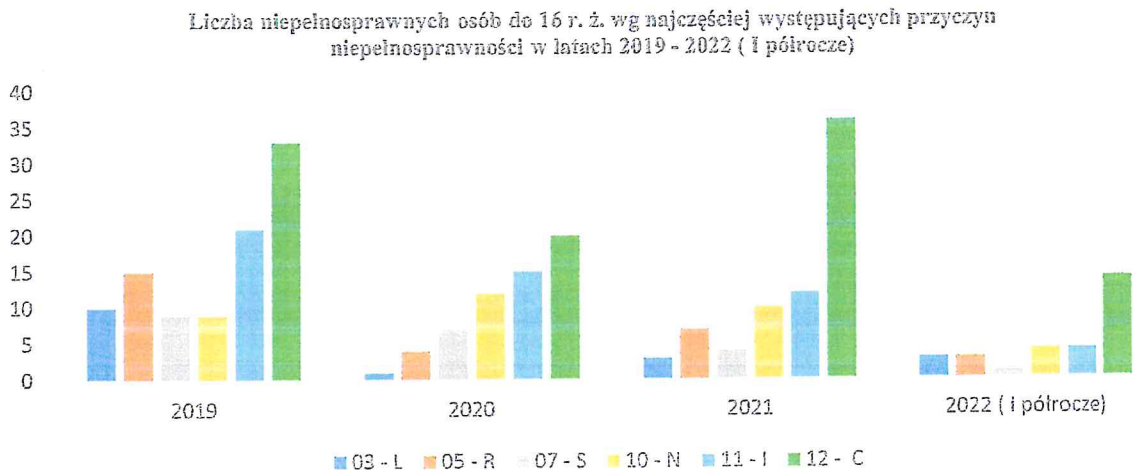
Tabela nr 9. Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci w latach 2019-2022 – osoby powyżej 16 roku życia:

Przyczyna niepełnosprawności	2019		2020		2021		2022 (I półrocze)	
		w tym kobiety		w tym kobiety		w tym kobiety		w tym kobiety
01-U	27	12	22	12	29	10	10	1
02-P	100	34	64	34	98	37	31	12
03-L	43	31	30	16	23	9	8	4
04-O	18	11	12	7	10	1	5	1
05-R	259	168	229	141	187	107	76	50
06-E	10	1	7	3	6	4	5	1
07-S	136	57	122	48	78	29	46	18
08-T	29	12	31	19	21	7	9	2
09-M	44	26	44	27	37	22	23	15
10-N	113	44	107	46	100	48	45	18
11-I	54	30	35	17	29	15	12	8
12-C	5	1	4	1	15	1	5	2
RAZEM:	838	427	707	371	633	290	275	132

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Tabelaryczny rozkład liczby wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci w latach 2011-2014 ilustrują poniższe wykresy nr 9 i 10.

Wykres 9.

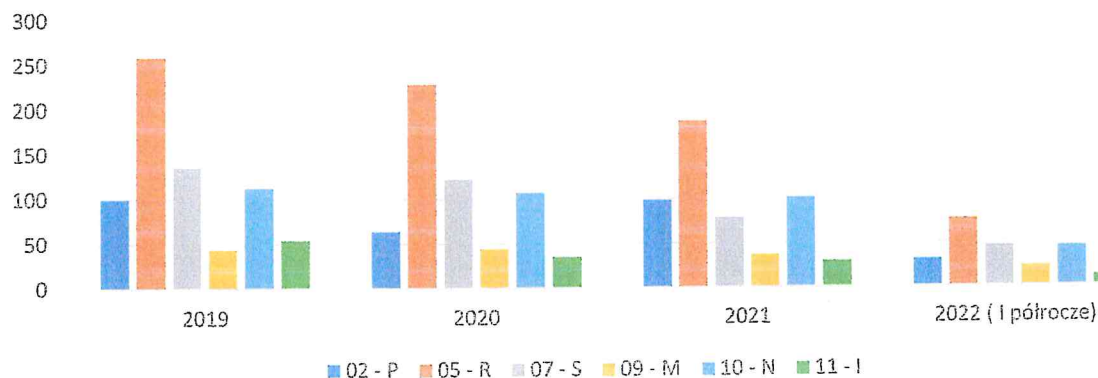

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Wśród osób z niepełnosprawnością do 16 roku życia największą grupę stanowią dzieci z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi, a także ze schorzeniami: endokrynologicznymi, metabolicznymi, zaburzeniami enzymatycznymi, chorobami zakaźnymi i odzwierzęcymi, chorobami układu krwiotwórczego oraz chorobami neurologicznymi, chorobami układu oddechowego i krążenia, upośledzeniem narządu ruchu i zaburzeniem głosu, mowy i choroby słuchu.

Wykres 10.

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wg najczęściej występującej przyczyny niepełnosprawności w latach 2019 - 2022 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusk

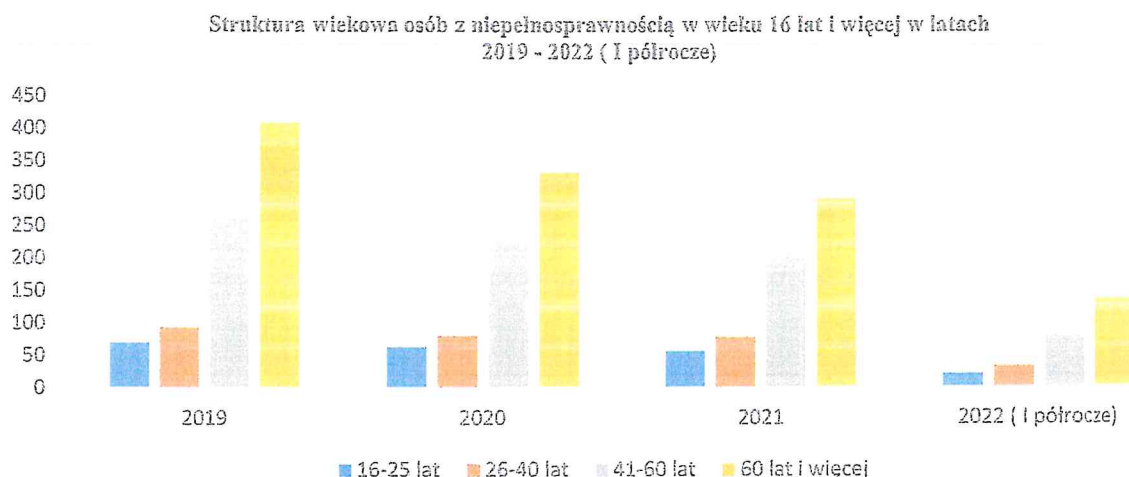
Natomiast główną przyczyną niepełnosprawności wśród dorosłych mieszkańców Powiatu Pułtuskiego jest upośledzenie narządów ruchu przed chorobami układów oddechowego i krążenia oraz chorobami neurologicznymi, co ma bezpośredni związek ze stylem i warunkami życia mieszkańców. Należy zwrócić uwagę na wysoki wskaźnik osób orzeczonych z powodu chorób psychicznych, co wskazuje na potrzebę aktywizacji i integracji młodych osób chorych psychicznie, by uchronić je przed wykluczeniem społecznym. Ze względu na symbol (05-R) w zestawieniu ilościowym dominuje płeć żeńska i to właśnie kobiety stanowią większą część osób uzyskujących orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Tabela nr 10: Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością wg najnowszych orzeczeń w latach 2019- 2022 (I półrocze)

Rok	16-25 lat	26-40 lat	41-60 lat	60 lat i więcej
2019	71	94	262	411
2020	64	81	228	334
2021	58	79	203	293
2022 (I półrocze)	23	34	81	137

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Wykres nr 11.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności

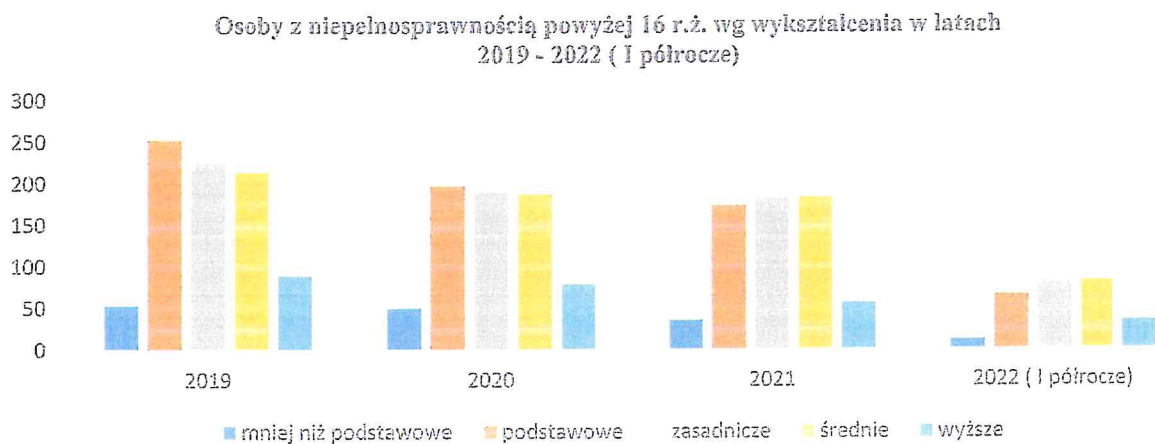
Z przedstawionych powyżej danych wynika, że najliczniejszą grupą wiekową, w której orzeka się niepełnosprawność są osoby powyżej 60 lat oraz osoby pomiędzy 41 a 60 rokiem życia.

Tabela nr 11. Osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 r.ż. według wykształcenia w latach 2019-2022 (I półrocze).

Lata	Wykształcenie				
	mniej niż podstawowe	podstawowe	zasadnicze	średnie	wyższe
2019	54	253	226	215	90
2020	51	198	190	188	80
2021	36	174	182	184	57
2022 (I półrocze)	12	66	80	82	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku.

Wykres nr 12.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Pułtusku

Z powyższego wykresu wynika, iż najliczniejszą grupą osób z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia są osoby z wykształceniem podstawowym, zasadniczym oraz średnim.

II.2. System szkolnictwa obejmujący osoby z niepełnosprawnością

Podstawowym aktem prawnym regulującym kształcenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej jest ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Każdemu dziecku z niepełnosprawnością należy stworzyć warunki niezbędne do jego rozwoju. Niezbędne w tym celu jest dostosowanie sposobu nauczania do możliwości psychofizycznych dzieci oraz zapewnienia im możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Dzieci i młodzież z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi kierowane są do odpowiedniej formy kształcenia na podstawie orzeczenia wydanego przez zespoły orzekające Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Pułtusku. Na wniosek rodziców zespoły orzekają o:

- potrzebie kształcenia specjalnego,
- potrzebie indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna wydaje orzeczenia i opinie psychologiczno – pedagogiczne dla dzieci i młodzieży. Najwięcej orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego zostało wydanych w 2021 roku – 209, z kolei najwięcej opinii psychologiczno – pedagogicznych zostało wydanych w roku szkolnym 2021/2022 roku – aż 534.

Tabela nr 12: Liczba wydanych orzeczeń w latach 2019-2022 (I półrocze).

Lata	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Liczba wydanych orzeczeń	126	145	110	21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku.

Tabela nr 13. Liczba wydanych opinii psychologiczno-pedagogicznych w latach 2019 – 2022 (I półrocze).

Lata	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022 (I półrocze)
Liczba wydanych opinii	362	411	534	219

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku.

Poniżej przedstawione zostało wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusku z jakiego mogły korzystać osoby niepełnosprawne na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze)..

Tabela nr 14. Wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną w Pułtusku na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze)

Rok szkolny	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Liczba osób korzystających:	1655	2237	2519
Badania psychologiczne	387	573	634
Badania pedagogiczne	354	500	643
Badania logopedyczne	127	285	401
Konsultacji	785	879	793

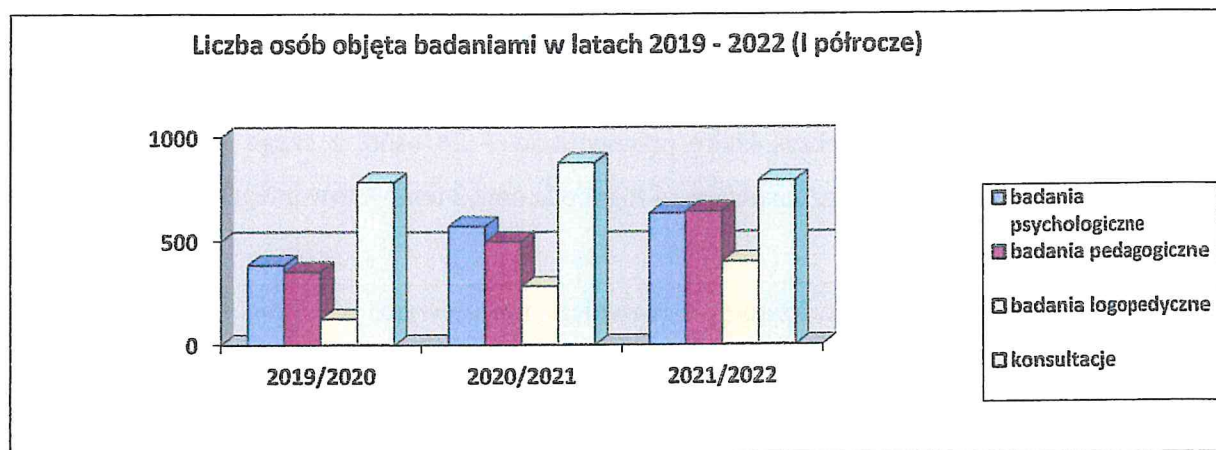
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku.

Tabela nr 15. Liczba osób korzystających z terapii w latach 2019 – 2022 (I półrocze).

Rok szkolny	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Liczba osób korzystających z terapii, w tym:	131	119	135
Metoda SI	8	11	13
Metodą Biofeedback	5	5	3
Zajęcia rewalidacyjne	5	5	10
Trening umiejętności społecznych	20	23	26
Zajęcia korekcyjno- kompensacyjne	36	30	40
Logopedyczna	57	45	43

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku.

Wykres nr 13.

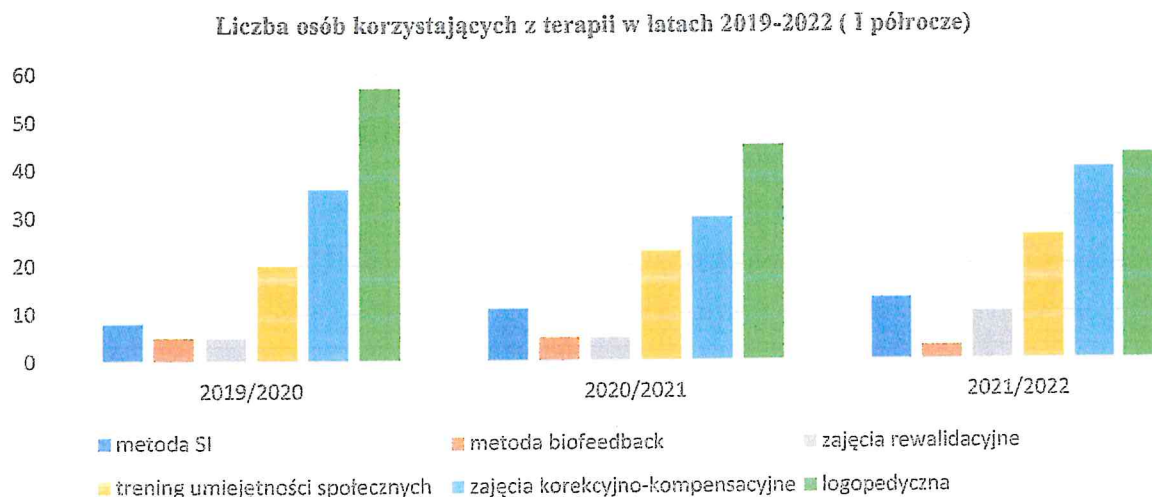

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku

Z danych przekazanych przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną za lata 2019 – 2022 (I półrocze) widać tendencję wzrostową osób korzystających z badań. Najwięcej osób, tj. 643 skorzystało z badań pedagogicznych w roku szkolnym 2021/2022. Widoczna jest również tendencja wzrostowa osób korzystających z badań psychologicznych. Coraz więcej osób korzysta również z usług logopedy. Należy zwrócić również uwagę, że bardzo duża liczba osób korzysta z konsultacji w Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej. W roku szkolnym 2020/2021 skorzystało 879 osób z konsultacji.

Liczba osób korzystających z terapii również systematycznie wzrasta. Najwięcej osób korzysta z treningu umiejętności społecznych, zajęć korekcyjno -kompensacyjnych oraz z terapii logopedycznej.

Sytuację tę obrazuje poniższy wykres nr 14.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Pułtusku.

Liczba osób korzystających z usług Poradni uzależniona jest od problemów z jakimi borykają się mieszkańcy powiatu. Biorąc pod uwagę skalę występujących problemów społecznych oraz dysfunkcji rozwojowych u dzieci i młodzieży pożądanym byłoby zatrudnienie nowych specjalistów. Obecnie Poradnia posiada największą kadrę pracowników – 24 osób, z czego 8 to pracownicy administracyjni, zaś 4 to psycholog, 6 pedagog, 4 logopeda oraz 2 terapeutów integracji sensorycznej doradca zawodowy.

Edukacja jest pojęciem związanym z rozwojem umysłowym, jest procesem zdobywania wiedzy w szkole i poza nią. Jest to też wychowanie, wykształcenie, to ogół czynności i procesów mających na celu przekazywanie wiedzy, kształtowanie określonych cech i umiejętności.

Na terenie Powiatu Pułtuskiego funkcjonuje Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Anny Karłowicz, mieści się przy Al. Tysiąclecia 12 w Pułtusku.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy jest jedyną w powiecie pułtuskim placówką dydaktyczną – opiekuńczo - wychowawczą organizującą kształcenie dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi. SOSW jest placówką z ponad 45-letnią tradycją. W ramach wymienionych celów Ośrodek realizuje zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, dba o wszechstronny rozwój dzieci i młodzieży, umożliwia uczniom zdobycie wiedzy i umiejętności niezbędnych do uzyskania świadectwa ukończenia szkoły danego typu, wyposaża uczniów i wychowanków w wiedzę i umiejętności potrzebne do zdobycia możliwie najwyższej niezależności i zaradności życiowej, realizuje podstawy programowe i programy nauczania dostosowane do danego rodzaju i stopnia niepełnosprawności intelektualnej uczniów z wykorzystaniem odpowiednich zasad, form i metod pracy dydaktycznej, środków dydaktycznych oraz sprzętu specjalistycznego. Organem prowadzącym SOSW jest Powiat Pułtuski. Nadzór pedagogiczny nad placówką sprawuje Kuratorium Oświaty w Warszawie Delegatura w Ciechanowie.

Głównym zadaniem Ośrodka jest przygotowanie uczniów, na miarę ich możliwości, do samodzielnego udziału w życiu społecznym w integracji ze środowiskiem. Ośrodek realizuje cele edukacyjne, dydaktyczno - wychowawcze, profilaktyczne i terapeutyczne. Nauka odbywa się w kilkusobowych klasach umożliwiających indywidualizację pracy z uczniem, jego wnikliwą obserwację, diagnozę oraz właściwy dobór metod i form pracy pod okiem wysoko wyspecjalizowanej kadry.

W strukturze organizacyjnej SOSW funkcjonują:

1. Publiczne Przedszkole Specjalne;
2. Ośmioletnia Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną;
3. Trzyletnia Publiczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy w Pułtuskach dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Tabela nr 16. Liczba uczniów SOSW w Pułtuskach w latach 2019 – 2022 (I półrocze)

Szkoła Lata	Liczba uczniów/ wychowanków			
	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Przedszkole	0	0	0	0
Publiczna Szkoła Podstawowa Specjalna	68	62	65	67
Publiczna Szkoła Specjalna Przystosowująca do Pracy	63	65	60	64
Liczba uczniów, ogółem	131	127	125	131

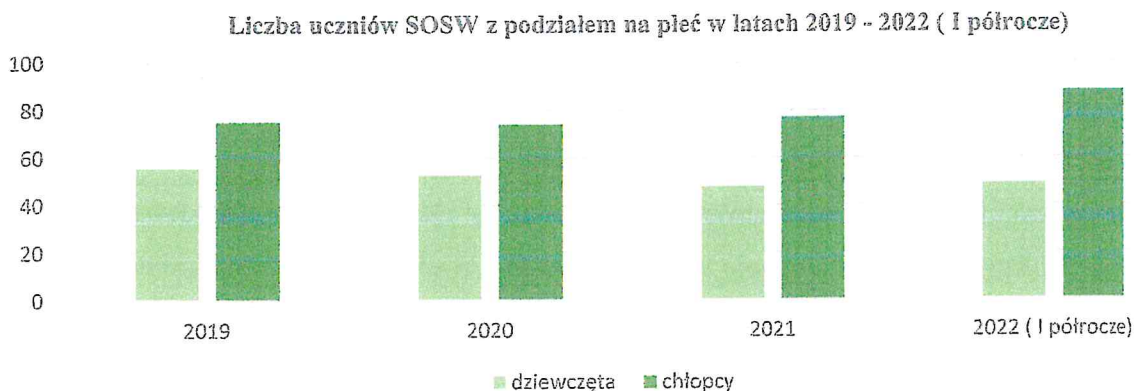
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pułtuskach.

Tabela 17. Liczba uczniów SOSW w Pułtuskach z podziałem na płeć w latach 2019 – 2022 (I półrocze)

	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Dziewczęta	56	53	48	49
Chłopcy	75	74	77	82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pułtuskach.

Tabelaryczny rozkład liczby uczniów SOSW w Pułtuskach z podziałem na płeć w latach 2019-2022 (I półrocze), ilustruje poniższy wykres nr 15.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pułtuskach.

Analizując dane zawarte w tabeli nr 16 należy stwierdzić, iż największa liczba uczniów kształciła się w SOSW w 2019r. oraz w I połowie 2022r. - było ich 131. Od 2019r. najwięcej uczniów

uczęszcza do Publicznej Szkoły Podstawowej Specjalnej. Wśród uczniów SOSW w Pułtusk dominującą płć stanowią chłopcy.

Specjalny Ośrodek Szkolno – Wychowawczy im. Anny Karłowicz w Pułtusk jest budynkiem po przebudowie. Zlikwidowano w nim bariery architektoniczne. Ośrodek posiada specjalistyczną bazę lokalową dostosowaną do pełnej realizacji podstawy programowej. W związku z rosnącą liczbą uczniów i wychowanków w/w baza lokalowa powinna być rozbudowana/poszerzona o dodatkowe sale lekcyjne i rewalidacyjne. Wskazane byłoby utworzenie dodatkowej pracowni gospodarstwa domowego.

Dla uczniów spoza Pułtuska istnieje możliwość zakwaterowania w internacie szkoły, w grupach wychowawczych, w których wychowankowie mają zapewnioną całodobową i wszechstronną opiekę oraz całodzienne wyżywienie w stołówce.

Zarówno uczniowie, jak też wychowankowie korzystają z zajęć dodatkowych:

- z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej (zajęcia z psychologiem, zajęcia z pedagogiem, zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze z języka polskiego i matematyki, zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego);
- rewalidacyjnych (o charakterze terapeutycznym, usprawniającym i korekcyjnym, logopedycznym, z gimnastyki korekcyjno – kompensacyjnej, Terapii SI);
- religii.

Na terenie Ośrodka działa wiele kół zainteresowań, które umożliwiają uczniom i wychowankom rozwijanie indywidualnych zainteresowań i specyficznych uzdolnień w różnych dziedzinach oraz uczą właściwego sposobu spędzania czasu wolnego. Są to koła o charakterze sportowym, artystycznym, przyrodniczo – ekologicznym, turystyczno – krajoznawczym, medialne, kulinarne, kształtujące poczucie empatii i potrzebę niesienia pomocy potrzebującym.

Wiodącymi imprezami i uroczystościami w Ośrodku są: Dzień Edukacji Narodowej, Jasełka, Integracyjny Bal Karnawałowy, Powitanie Wiosny, Spotkanie Wielkanocne, Dzień Patrona, Szkolny Dzień Sportu połączony z Dniem Dziecka. Placówka organizuje wyjazdy na turnusy rehabilitacyjno-wypoczynkowe, zielone szkoły, wycieczki turystyczno-krajoznawcze, spotkania kulturalno-rozrywkowe i integracyjne, konkursy, zawody i prezentacje.

W skład kadry wchodzi: nauczyciele, wychowawcy, psycholog, pedagog, bibliotekarz oraz pracownicy niepedagogiczni. Obecnie to kadra pedagogiczna stanowi najliczniejszą część pracowników w Ośrodku.

Natomiast w średnich szkołach powiatowych funkcjonujących na terenie Powiatu Pułuskiego poziom dostosowania bazy lokalowej do potrzeb uczniów z niepełnosprawnością wygląda następująco:

- 1) w Liceum Ogólnokształcącym im. P. Skargi w Pułusku nie ma barier architektonicznych;
- 2) w Zespole Szkół Zawodowych im. J. Ruszkowskiego w Pułusku bariery architektoniczne zlikwidowane są częściowo, gdyż na zewnątrz i wewnątrz budynku zbudowano podjazdy, ale w szkole nie ma windy oraz brakuje dostosowania łazienek do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- 3) Zespół Szkół im. B. Prusa w Pułusku nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Obiekty oświatowe funkcjonujące na terenie powiatu w większości nie są w pełni przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, w niektórych istnieje wiele barier architektonicznych tj. brak podjazdów, wysokie progi, brak windy, wąskie drzwi, nieprzystosowane pomieszczenia i toalety. Za niedostateczne można uznać również wyposażenie w sprzęt rehabilitacyjny i specjalistyczne pomoce dydaktyczne.

Utworzone przy SOSW przedszkole specjalne nie prowadzi obecnie działalności ze względu na niewystarczające zainteresowanie tą formą kształcenia. W szkolnictwie ponadpodstawowym młodzież niepełnosprawna intelektualnie ma możliwość dalszego kształcenia w szkole specjalnej przysposabiającej do pracy. Natomiast młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim kontynuuje naukę w ogólnodostępnych szkołach zawodowych.

II. 3. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych

Osoby z niepełnosprawnością stanowią kategorię osób, dla których podjęcie pracy zawodowej oznacza nie tylko polepszenie sytuacji finansowej, ale przede wszystkim oznacza zwiększenie poczucia własnej wartości. Zatrudnienie jest swoistą terapią i sprzyja polepszeniu stanu zdrowia. Poczucie przydatności, samodzielności ekonomicznej i możliwości samorealizacji poprzez pracę jest w przypadku tych osób szczególnie ważne. Ze względu na istnienie barier społecznych i stereotypów, osoby z niepełnosprawnością mają istotne trudności w uzyskaniu zatrudnienia. Znaczna część tych osób rezygnuje w ogóle z prób poszukiwania wolnych miejsc pracy. Analizując rodzaj niepełnosprawności literatura przedmiotu wskazuje, że szczególnie trudna jest sytuacja osób psychicznie chorych i z dysfunkcją narządu ruchu, którzy stanowią największą grupę osób pozostających bez zatrudnienia. Zgodnie z zapisami ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych działania urzędu pracy są ukierunkowane

na przygotowanie osób niepełnosprawnych do pracy zawodowej poprzez zapewnienie optymalnych warunków podnoszenia kwalifikacji a także szkolenia lub przekwalifikowania.

Na koniec 2021 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Pułtusku zarejestrowanych było 81 osób niepełnosprawnych jako bezrobotne, w tym 36 kobiet.

Szczegółowe dane obrazują przedstawione poniżej tabele oraz wykresy.

Tabela nr 18. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych według płci w latach 2019-2022 (I półrocze)

Płeć	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
kobieta	39	30	36	33
mężczyzna	33	29	45	39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku

Z powyższej tabeli wynika, że w latach 2019 -2022 (I półrocze) bezrobocie w Powiecie Pułuskim objęło 49 % niepełnosprawnych kobiet, a 51% niepełnosprawnych mężczyzn.

Poniżej przedstawiono liczbę bezrobotnych osób niepełnosprawnych w podziale na stopnie niepełnosprawności.

Tabela 19. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych z podziałem na posiadany stopień niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)

Stopień niepełnosprawności	2019		2020		2021		2022 (I półrocze)	
	Ogółem:	w tym, kobiety:	Ogółem:	w tym, kobiety:	Ogółem:	w tym, kobiety:	Ogółem:	w tym, kobiety:
Znaczny	3	2	3	2	5	3	5	3
Umiarkowany	36	17	27	14	41	17	33	13
Lekki	33	20	29	14	35	16	34	17
OGÓŁEM:	72	39	59	30	81	36	72	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku

Najliczniejszą grupą osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy w Pułtusku są osoby posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności (47%). Należy zaznaczyć, iż, w przypadku uzyskiwania orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne, dominują mężczyźni.

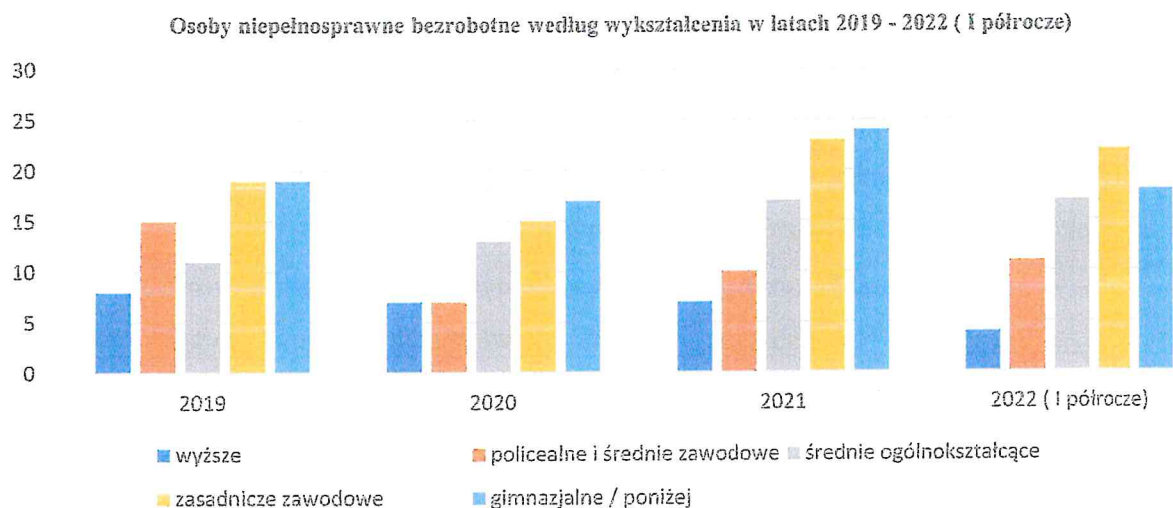
Wyszkolenie niepełnosprawnych osób bezrobotnych ma znaczący wpływ na uzyskanie zatrudnienia. Poniższa tabela oraz wykres prezentują jak wygląda sytuacja wykształcenia niepełnosprawnych osób bezrobotnych w Powiecie Pułuskim na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze).

Tabela nr 20. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych według posiadanego wykształcenia w latach 2019-2022 (I półrocze).

Wykształcenie	2019		2020		2021		2022 (I półrocze)	
	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety	Ogółem	w tym kobiety
Wyższe	8	6	7	5	7	4	4	2
Policealne i średnie zawodowe	15	9	7	5	10	7	11	7
Średnie ogólnokształcące	11	7	13	6	17	9	17	9
Zasadnicze zawodowe	19	8	15	5	23	7	22	8
Gimnazjalne i poniżej	19	9	17	9	24	9	18	7
OGÓŁEM:	72	39	59	30	81	36	72	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułusku.

Wykres nr 16.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułusku

Wśród osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako bezrobotne w PUP w Pułusku najliczniejszą grupę (28%) stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, w tym 28 kobiet. Drugą grupę stanowią osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i poniżej (podstawowe

lub bez wykształcenia). Najmniej bezrobotnych posiada wykształcenie wyższe bo zaledwie 9% bezrobotnych osób niepełnosprawnych.

II.4 Rehabilitacja zawodowa

Powiatowy Urząd Pracy w Pułtuskach realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych, których źródłem finansowania są środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przekazywane według algorytmu samorządom. Celem rehabilitacji zawodowej jest ograniczenie bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnością bezrobotnych i poszukujących pracy.

Do podstawowych zadań rehabilitacji zalicza się:

- 1) z zakresu zatrudnienia i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych:
  - a. finansowanie wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
  - b. przyznanie osobom niepełnosprawnym środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo działalność w formie spółdzielni socjalnej;
  - c. dokonywanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej;
  - d. udzielanie dofinansowania do 50% oprocentowania kredytów bankowych zaciągniętych przez osoby z niepełnosprawnościami na kontynuowanie działalności gospodarczej, prowadzenie własnego lub dzierżawionego gospodarstwa rolnego;
  - e. dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę z tytułu:
    - adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych,
    - adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobom niepełnosprawnym wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy,
    - zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności,
    - rozpoznania przez służby medycyny pracy potrzeb w zakresie dotyczącym ww. kosztów;
  - f. dofinansowanie zwrotu kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikom niepełnosprawnym w pracy;

g. finansowanie kosztów szkolenia i przekwalifikowania zawodowego osób niepełnosprawnych;

h. dokonywanie zwrotu kosztów poniesionych przez pracodawcę na szkolenia zatrudnionych osób niepełnosprawnych.

2) z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych:

a. dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów turnusach rehabilitacyjnych,

b. dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,

c. dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,

d. dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,

e. dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej,

f. zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej zlecane fundacjom oraz organizacjom pozarządowym.

Rehabilitacja zawodowa jest ważną częścią rehabilitacji kompleksowej. Dotyczy ona niepełnosprawnych osób w wieku aktywności zawodowej, a za cel stawia sobie przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobie niepełnosprawnej zatrudnienia, zgodnie z jej możliwościami psychofizycznymi i kwalifikacjami zawodowymi. Rehabilitacja zawodowa powinna przebiegać w kilku etapach. Pierwszy etap stanowi poradnictwo zawodowe oparte na ocenie zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej. Udzielenie właściwej porady zawodowej stanowi bardzo istotny etap, gdyż od niego właśnie zależy powodzenie całego procesu rehabilitacji zawodowej. Następny etap stanowi przygotowanie do pracy, w wyniku którego osoba niepełnosprawna nabywa niezbędną wiedzę teoretyczną, umiejętności praktyczne oraz zasady funkcjonowania i zachowania się w sytuacjach zawodowych. Kierunek kształcenia zawodowego ustalany jest na podstawie wyników badań zdolności do pracy i diagnozy zawodowej. Po pomyślnym ukończeniu przygotowania do pracy powinno nastąpić zatrudnienie na odpowiednio dobranym stanowisku pracy, odpowiadającym psychofizycznym sprawnościom i uzyskanym kwalifikacjom zawodowym. Podjęcie przez osobę niepełnosprawną właściwej dla niej pracy stanowi ukoronowanie całego procesu rehabilitacji zawodowej.

Ze względu na ograniczone środki finansowe otrzymywane corocznie algorytmem z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych dla powiatu pułtuskiego

na realizację zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych, Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku na przestrzeni lat 2019 – 2022 (I półrocze) realizował tylko te zadania, które cieszyły się zainteresowaniem zarówno wśród osób niepełnosprawnych jak i pracodawców wyrażających chęć zatrudnienia w/w osób, tj.:

- a) finansowanie wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu.

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.), w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu (staże).

Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w PUP jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących usług lub instrumentów określonych w ustawie o promocji:

1. szkoleń,
2. stażu,
3. prac interwencyjnych,
4. przygotowania zawodowego dorosłych,
5. badań lekarskich lub psychologicznych mających na celu:
  - stwierdzenie zdolności bezrobotnego do wykonywania pracy, uczestnictwa w szkoleniu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych, odbywania stażu, wykonywania prac społecznie użytecznych,
  - określenie szczególnych predyspozycji psychofizycznych wymaganych do wykonywania zawodu,
6. zwrotu kosztów przejazdu z miejsca zamieszkania i powrotu do miejsca zatrudnienia, zakwaterowania przejazdu na badania lekarskie lub psychologiczne i powrotu do miejsca zamieszkania, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o promocji,
7. studiów podyplomowych.

Wydatki na instrumenty lub usługi rynku pracy, o których mowa powyżej są finansowane w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako:

1. bezrobotne – ze środków Funduszu Pracy,

2. poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu – ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Ilość osób, które skorzystały z tego zadania oraz koszty wydatkowane ze środków PFRON przedstawia tabela nr 21.

Tabela nr 21. Liczba osób, które skorzystały z instrumentów oraz usług rynku pracy w latach 2019-2022 (I półrocze)

Rok	Ilość osób	Kwota środków PFRON wydatkowanych na instrumenty oraz usługi rynku pracy
2019	3	21 071,-
2020	3	20 710,-
2021	2	11 616,-
2022 (I półrocze)	2	1 605,-

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku.

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych zwiększa możliwość uzyskania zatrudnienia oraz podnosi poczucie ich własnej wartości. Ilość osób niepełnosprawnych korzystających ze szkoleń, staży oraz prac interwencyjnych w ostatnich latach zmalała, co zapewne jest związane z pandemią.

b) przyznanie osobom niepełnosprawnym środków na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.

Powyższe zadanie polega na podejmowaniu działań zmierzających do uaktywnienia osób niepełnosprawnych poprzez propagowanie i dofinansowanie przedsięwzięć nakierowanych, np. na rozpoczęcie działalności gospodarczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. Ilość osób, które skorzystały z tego rodzaju pomocy oraz ilość środków przeznaczonych na ten cel przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 22. Ilość osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w latach 2019-2022 (I półrocze)

Rok	Ilość osób, które skorzystały ze wsparcia	Kwota środków PFRON
2019	1	72 000,-
2020	1	40 000,-
2021	1	62 380,-
2022 (I półrocze)	0	0,-

Zródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku.

Z analizowanych lat wynika, iż omawiana forma wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami nie cieszy się dużym powodzeniem w badanych latach.

c) Dokonywanie zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej

Z wnioskiem o udzielenie refundacji na wyposażenie stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej zarejestrowanej w Powiatowym Urzędzie Pracy może wystąpić pracodawca. Refundacja ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych obejmuje udokumentowane koszty zakupu wyposażenia stanowiska pracy, na którym będzie wykonywać pracę osoba niepełnosprawna. Zwrotowi nie podlegają koszty poniesione przez pracodawcę przed dniem zawarcia umowy.

Tabela nr 23. Ilość utworzonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych w latach 2019-2022 (I półrocze)

Lata	Ilość utworzonych stanowisk pracy	Kwota środków PFRON
2019	1	40 000,-
2020	1	79 900,-
2021	1	80 000,-
2022 (I półrocze)	0	0,-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Pułtusku.

Z przedstawionych powyżej danych wynika, iż spada liczba nowo utworzonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych. Jest to związane z koniecznością zatrudniania przez pracodawcę osoby niepełnosprawnej przez okres co najmniej 36 miesięcy.

Warto nadmienić, że poza działaniami które zostały opisane powyżej finansowanymi ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku realizuje również projekty w celu aktywizacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych m. in. Ze środków zewnętrznych (UE w ramach POKL):

a) Projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój:

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pułtuskim (III)”

- Okres realizacji: 2019 r.;

- Uczestnicy projektu: 216 osób bezrobotnych;

- Formy wsparcia: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże, prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy oraz szkolenia;

- Wartość projektu w 2019 r.: 2 014 888 zł.

- „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie pułuskim (IV)”

- Okres realizacji: 2020-2022 r.;

- Uczestnicy projektu: 495 osób bezrobotnych oraz 279 osób pracujących (stan na 30.09.br.);

- Formy wsparcia: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże, prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, bony na zasiedlenie, szkolenia oraz instrumenty dofinansowania wynikające z tzw. tarczy antykryzysowej;

- Wartość projektu na lata 2020-2022: 8 440 126,47 zł.

- „POWER ku przedsiębiorczości” (projekt konkursowy)

- Okres realizacji: 2022-2023 r.;

- Uczestnicy projektu: 30 osób bezrobotnych;

- Formy wsparcia: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, prace interwencyjne, szkolenia ABC Przedsiębiorczości, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej;

- Wartość projektu na lata 2022-2023: 640 100 zł.

b) Projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020:

- „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie pułuskim (III)”

- Okres realizacji: 2019-2020 r.;

- Uczestnicy projektu: 341 osób bezrobotnych oraz 144 osoby pracujące (w ramach tzw. tarczy antykryzysowej);

- Formy wsparcia: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże, prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy, bony na zasiedlenie, szkolenia oraz instrumenty dofinansowania wynikające z tzw.

tarczy antykryzysowej;

- Wartość projektu na lata 2019-2020: 4 286 112,48 zł.

- „Aktywizacja osób w wieku 30 lat i więcej pozostających bez pracy w powiecie pułuskim (IV)”

- Okres realizacji: 2021-2022 r.;

- Uczestnicy projektu: 244 osoby bezrobotne (stan na 30.09.2022 r.);

- Formy wsparcia: poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, staże, prace interwencyjne, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, refundacja wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy oraz szkolenia;

- Wartość projektu na lata 2021-2022: 3 688 844,73 zł.

W ramach realizowanych przez PUP w Pułusku projektów/programów (finansowane zarówno ze środków UE jaki i środków krajowych) zostały zaplanowane różne formy wsparcia w zakresie zatrudnienia i przedsiębiorczości dla osób niepełnosprawnych, tj. m.in.:

- pośrednictwo pracy, którym objętych zostało na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze) 380 osób niepełnosprawnych,
- poradnictwo zawodowe, którym objęte zostały na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze) 39 osób niepełnosprawnych,
- środki na podjęcie działalności gospodarczej, które otrzymały na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze) 5 osób niepełnosprawnych,
- zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy – zostały zatrudnione na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze) 4 osoby niepełnosprawne,
- zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych – zostało zatrudnione na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze) 23 osoby niepełnosprawnych,
- zatrudnienie w ramach robót publicznych – zostało zatrudnionych na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze) 5 osób niepełnosprawnych,
- staż – 22 osoby niepełnosprawne odbywały staż,
- szkolenie – 1 osoba niepełnosprawna uczestniczyła w szkoleniu,
- prace społecznie użyteczne – tą formą wsparcia na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze) zostało objętych 48 osób niepełnosprawnych.

Na terenie powiatu pułuskiego nie istnieje Zakład Aktywności Zawodowej. ZAZ jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo jednostką, która zapewnia zatrudnianie osobom niepełnosprawnym ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz osobom z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. Osoby te wymagają specjalnych tzw. chronionych warunków pracy. Potrzeba utworzenia

takiego zakładu jest ogromna ze względu na fakt iż na terenie powiatu zamieszkuje wiele osób niepełnosprawnych, które nawet z pomocą Powiatowego Urzędu Pracy nie mogą znaleźć zatrudnienia. Zakład aktywności zawodowej, który z definicji miałby zatrudniać osoby niepełnosprawne mógłby stać się ciekawą alternatywą w porównaniu do otwartego rynku pracy. Praca w takim zakładzie z pewnością poza korzyściami finansowymi i zatrudnieniem dawałaby poczucie bezpieczeństwa, której często brakuje na otwartym rynku pracy.

Zakłady pracy chronionej stanowią kolejną alternatywą dla osób niepełnosprawnych, które chcą być aktywne zarówno społecznie jak i zawodowo. Kadre pracowniczą w tych zakładach stanowią w większości osoby niepełnosprawne, które dzięki pracy w miejscu dostosowanym do ich niepełnosprawności mogą realizować się zawodowo. Na terenie powiatu pułtuskiego nie istnieje zakład pracy chronionej. Istnieje potrzeba utworzenia tego typu zakładu, w którym osoby niepełnosprawne mające trudność z odnalezieniem się na otwartym rynku pracy, mogłyby pracować.

Na terenie powiatu pułtuskiego istnieje od 2013 roku spółdzielnia socjalna „MAKS” zajmująca się wytwarzaniem różnorodnych wyrobów poligraficznych. Członkowie Spółdzielni socjalnej „MAKS” zajmują się również opieką nad osobami starszymi. Druga spółdzielnia socjalna „COMPLEX” istniejąca i zajmująca się od lipca 2014 roku usługami prawniczymi, rachunkowo-księgowymi i doradztwem podatkowym. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusk nie posiada danych dotyczących liczby zatrudnionych w ww. spółdzielniach osób niepełnosprawnych oraz dotyczących realizowanych przez nie zadań na rzecz osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne zarejestrowane w PUP w Pułtusk mają możliwość skorzystania ze środków PFRON na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w wysokości do 15-krotnej wysokości przeciętnego wynagrodzenia. Pomimo takiej możliwości brakuje zainteresowania wśród osób niepełnosprawnych ww. środkami.

Na terenie powiatu pułtuskiego istnieje Klub Integracji Społecznej w Pokrzywnicy, który realizuje Program Reintegracji Społecznej i Zawodowej Osób Zagrożonych Wykluczeniem Społecznym dla Gminy Pokrzywnica, mający na celu odbudowanie i podtrzymanie u uczestników umiejętności uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu oraz odbudowanie i podtrzymanie u uczestników KIS zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy. Program ten jest skierowany przede wszystkim do:

- długotrwale bezrobotnych;
- bezdomnych;
- uzależnionych od alkoholu;
- uzależnionych od narkotyków;
- zwolnionych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem;

- osób chorych psychicznie, w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego.

Klub Integracji Społecznej i Samopomocy działa na terenie powiatu pułtuskiego w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pułtusku. Powstał on w 2012 r. w oparciu o ustawę z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 2241) i został wpisany do rejestru klubów integracji społecznej województwa mazowieckiego. Uczestnikami KIS są osoby korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, zagrożone wykluczeniem społecznym, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie własnym staraniem zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych, co ogranicza ich uczestnictwo w życiu zawodowym, społecznym i rodzinnym. Celem Klubu Integracji Społecznej jest realizowanie działań z zakresu reintegracji społecznej i zawodowej wśród mieszkańców gminy Pułtusk – osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub już wykluczonych społecznie. Powiatowy Urząd Pracy w Pułtusku współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w zakresie wymiany informacji o osobach, które widnieją w ewidencji tut. Urzędu, a które są jednocześnie uczestnikami KIS. PUP w Pułtusku nie dysponuje informacjami o liczbie uczestników Klubu Integracji Społecznej, jak również o liczbie osób niepełnosprawnych będących uczestnikami KIS.

Warto nadmienić, iż Klub Integracji społecznej funkcjonuje na terenie Gminy Pułtusk od 10 lat. Powyższe pozwala wysnuć wniosek, iż zarówno Kluby Integracji Społecznej jak i Centra Integracji Społecznej są potrzebne na terenie naszego powiatu, co więcej stanowią przysłowiową „pomocną dłoń” dla osób wykluczonych społecznie, które nie potrafią samodzielnie odnaleźć się nie tylko na rynku pracy ale co więcej w społeczeństwie, a nawet w rodzinie.

Kluby Integracji Społecznej wspomagają osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i zawodowym, dlatego więc zapotrzebowanie na ich istnienie na terenie powiatu pułtuskiego jest ogromne. Dzięki Klubom Integracji Społecznej osoby te mają większe szanse na odnalezienie się w społeczeństwie oraz znalezienie odpowiedniego zatrudnienia.

II.5. Rehabilitacja społeczna

Rehabilitacja społeczna to jeden z istotniejszych aspektów działań kierowanych do osób niepełnosprawnych. Wynika to z przeświadczenia o potrzebie takiej aktywizacji osób niepełnosprawnych, której efektem będzie zapobieganie wykluczeniu społecznemu, jak również pełniejsze uczestniczenie w życiu społecznym. Rehabilitacja społeczna to zespół działań, w szczególności organizacyjnych, leczniczych, psychologicznych, technicznych, szkoleniowych, edukacyjnych i społecznych, zmierzających do osiągnięcia, przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby niepełnosprawnej,
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych,
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji,
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Do podstawowych form aktywności wspomagającej proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych zalicza się uczestnictwo tych osób w:

- 1) warsztatach terapii zajęciowej, zwanych dalej „warsztatami”;
- 2) turnusach rehabilitacyjnych, zwanych dalej „turnusami”;
- 3) zajęciach klubowych.

Do zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, należą:

a) dofinansowania do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym

Turnusy rehabilitacyjne są zorganizowaną formą aktywnej rehabilitacji połączoną z elementami wypoczynku. Celem uczestnictwa w turnusie jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi poprzez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań, a także wyrobienie zaradności. Program turnusu powinien zawierać elementy rehabilitacji zgodnej z rodzajem schorzenia osoby niepełnosprawnej, obejmować zajęcia rehabilitacyjne, kulturalno - oświatowe, sportowo- rekreacyjne oraz inne wynikające ze specjalistycznego rodzaju turnusu. Wydatki poniesione ze środków PFRON na realizację zadania na przestrzeni ostatnich lat przedstawia poniższa tabela.

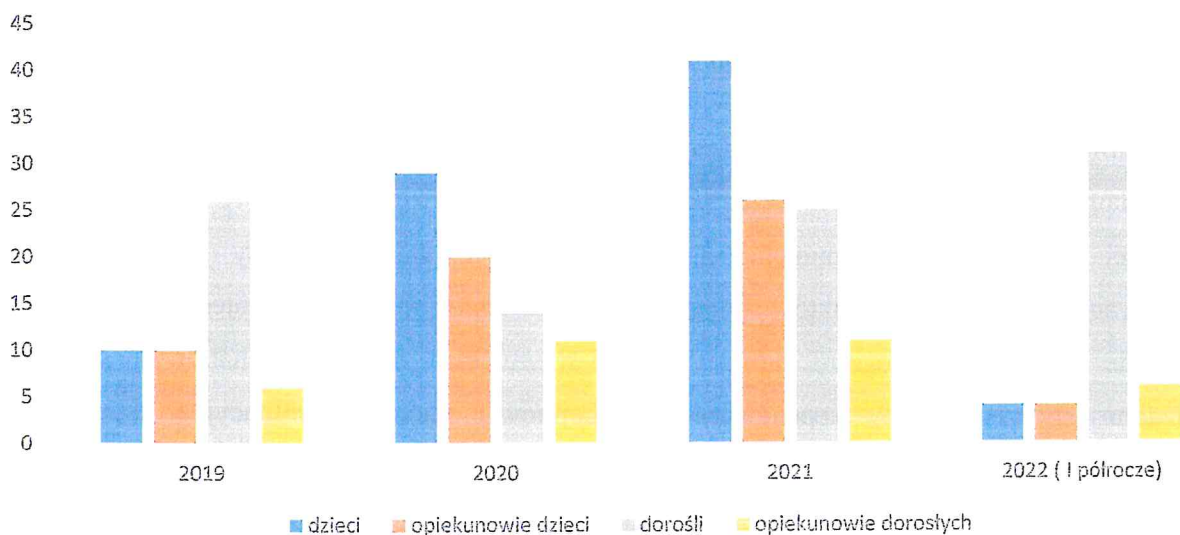
Tabela nr 24. Dofinansowanie uczestnictwa dzieci oraz dorosłych osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2019-2022 (I półrocze).

	Liczba osób w latach				Kwota w latach			
	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Dzieci	10	29	41	4	11 691,00	36 224,00	53 710,00	7 196,00
Opiekunowie dzieci	10	20	26	4	7 794,00	16 661,00	22 698,00	4 796,00
Dorośli	26	24	25	31	28 022,00	28 010,00	30 838,00	51 766,00
Opiekunowie dorośli	6	11	11	6	4 668,00	9 173,00	9 638,00	7 242,00
RAZEM	52	84	103	45	52 175,00	90 068,00	116 884,0	71 000,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pułtusku.

Wykres nr 17.

Liczba osób niepełnosprawnych i ich opiekunów korzystających z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych w latach 2019 - 2022 (I półrocze)

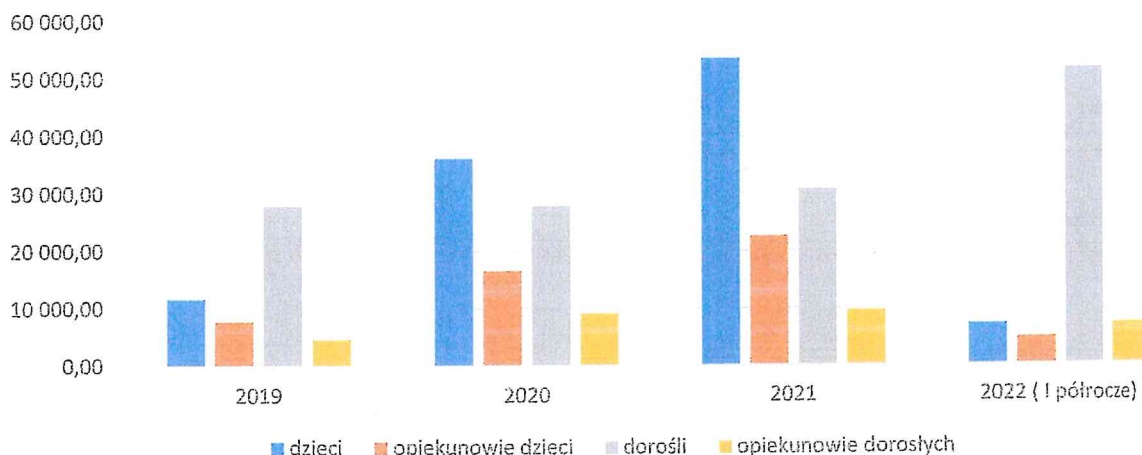

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pułtusku.

Wykres nr 18.

Kwoty środków PFRON wydatkowanych na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2019 - 2022 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pułtusk.

Wnioski na tę formę pomocy składane są w roku kalendarzowym w dużych ilościach. W I połowie 2022 r. złożono 113 wniosków o dofinansowanie uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym. W tym okresie, zrealizowano tylko 45 wniosków, ponieważ zdecydowana większość uczestników turnusu realizuje przyznane wsparcie finansowe w sezonie letnim, czyli II połowie 2022 roku.

b) dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze.

Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, ortopedycznego i środków pomocniczych od lat jest jednym z kluczowych zadań Powiatu, związanych ze wsparciem codziennego funkcjonowania osób niepełnosprawnych oraz procesem ich usprawniania i rehabilitowania w warunkach domowych. Z uwagi na niewystarczające środki PFRON, jakie Powiat Pułtuski otrzymuje w danym roku kalendarzowym, w stosunku do stale rosnących potrzeb osób niepełnosprawnych oraz rosnących cen sprzętu rehabilitacyjnego, a także przedmiotów ortopedycznych ilość i wysokość dofinansowań jest ograniczona w stosunku do potrzeb jakie wykazują osoby niepełnosprawne, podczas wizyt w Naszej jednostce, dlatego cenną inicjatywą jest wsparcie utworzenia wypożyczalni sprzętu, która pomogłaby rozwiązać problemy wnioskodawców, którzy potrzebują wsparcia finansowego w ostatnim kwartale roku. W każdym roku widać, że otrzymane środki są nieadekwatne do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Tabela nr 25. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych (w tym dzieci) do sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych w latach 2019 – 2022 (I półrocze)

Zaopatrzenie	Liczba osób w latach				Kwota w latach			
	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Sprzęt rehabilitacyjny	15	16	24	6	19 604,00	21 887,00	80 461,00	15 877,00
Przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	146	174	114	74	212 385,00	214 545,00	115 723,00	101 594,00
RAZEM	161	190	138	80	231 989,00	236 432,00	196 184,00	117 471,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pułtusku.

Analizując powyższe dane można zauważyć, że najwięcej osób skorzystało z dofinansowań do przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych w 2020 roku. Głównie są to dofinansowania do zakupu wózków inwalidzkich, aparatów słuchowych, pieluchomajtek, podkładów i cewników.

c) Dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych

Tabela 26. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych do likwidacji barier w latach 2019-2022 (I półrocze).

Likwidacja	Liczba osób w latach				Kwota w latach			
	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Bariery architektoniczne	14	11	14	1	57 762,00	71 022,00	85 332,00	7 310,00
Bariery w komunikowaniu się	8	13	62	52	11 972,00	18 777,00	178 316,00	152 250,00
Bariery techniczne	1	4	2	1	360,00	12 158,00	1 228,00	209,00
RAZEM	23	28	78	54	70 094,00	101 957,00	264 876,00	159 769,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Pułtusku.

Wgłębiając się w dane zawarte w powyższej tabeli, można zauważyć, że największa liczba osób skorzystała z likwidacji barier w komunikowaniu się w roku 2021. Głównie są to dofinansowania

do zakupu sprzętu komputerowego. Potrzeba posiadania takiego sprzętu przez osoby niepełnosprawne wzrosła podczas pandemii.

Możliwość skorzystania z tej formy pomocy, w dużym stopniu ułatwia komunikowanie się osobom niepełnosprawnym ze światem zewnętrznym, studiowaniu oraz załatwianiu spraw urzędowych.

d) pilotażowy program „Aktywny Samorząd”

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach od 2012 r. realizuje dla osób niepełnosprawnych w wieku aktywności zawodowej pilotażowy program „Aktywny Samorząd”. Poniższe tabele przedstawiają dane dotyczące programu, w ramach którego osoby niepełnosprawne mogą ubiegać się o dofinansowanie z podziałem na lata oraz obszary wsparcia.

Tabela nr 27. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „Aktywny Samorząd” w latach 2019 – 2022 (I półrocze).

Foszczególne moduły:	2019				2020			
	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota przyznanego dofinansowania	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota przyznanego dofinansowania	Kwota przyznanego dofinansowania	
Obszar - A: likwidacja bariery transportowej, w tym:								
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu	4	4	19 678,00	-	-	-	-	
Zadanie 2 : Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B	2	2	3 035,00	1	-	-	-	
Obszar B : likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, w tym:								
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	3	3	18 197,00	4	4	27 036,00		
Zadanie 2: Dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania	-	-	-	-	-	-	-	
Zadanie 3: Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	1	1	2 869,00	3	3	17 928,00		
Zadanie 4: Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania	1	1	2 339,00	10	9	33 825,00		
Obszar C : likwidacja barier w poruszaniu się, w tym:								
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	7	2	30 000,00	1	1	10 000,00		
Zadanie 2 : Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym	1	1	2 500,00	1	1	3 500,00		
Zadanie 3 : Pomoc w zakupie protezy kończyn, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, to jest protezy co najmniej na III poziomie jakości	-	-	-	-	-	-	-	
Zadanie 4 : Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyn (co najmniej na III poziomie jakości)	-	-	-	-	-	-	-	
Zadanie 5 : Pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektronicznego do wózka ręcznego	2	2	9 322,00	-	-	-	-	
Obszar D: pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.	3	3	5 818,00	2	2	8 105,00		
Moduł II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.	52	50	155 940,00	52	48	231 432,00		
OGÓŁEM:	77	70	249 698,00	74	68	331 826,00		

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z PCPR w Puttusku.

Koszty	2021				2022(I półrocze)		
	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	kwota przyznanego dofinansowania	Liczba złożonych wniosków	Liczba zrealizowanych wniosków	Kwota przyznanego dofinansowania	
Koszty	Obszar - A: likwidacja bariery transportowej, w tym:						
	Zadanie 1 : Pomoc w zakupie i montażu przyrządowania do posiadanej samochodu						
	2	2	8 515,00	-	-	-	
	Zadanie 2 : Pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B						
	3	2	4 872,00	-	-	-	
	Obszar B : likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym, w tym:						
	Zadanie 1 : Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania						
	4	4	21 608,00	-	-	-	
	Zadanie 2: Dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania						
	-	-	-	-	-	-	
Zadanie 3: Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania							
3	3	19 528,00	-	-	-		
Zadanie 4: Pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania							
6	4	15 739,00	2	-	-		
Zadanie 5: Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu							
1	1	1 500,00	1	-	-		
Obszar C : likwidacja barier w poruszaniu się, w tym:							
Zadanie 1 : Pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym							
-	-	-	1	-	-		
Zadanie 2 : Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym							
-	-	-	-	-	-		
Zadanie 3 : Pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, to jest protezy co najmniej na III poziomie jakości							
-	-	-	-	-	-		
Zadanie 4 : Pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny (co najmniej na III poziomie jakości)							
-	-	-	-	-	-		
Zadanie 5 : Pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub przyrządowania elektronicznego do wózka ręcznego							
3	2	16 994,00	-	-	-		
Obszar D: pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.							
3	3	6 427,00	2	-	-		
Moduł II - pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.							
52	45	227 839,00	18	-	89 968,00		
OGÓLEM:							
77	66	323 022,00	24	-	89 968,00		

Z danych w powyższych tabelach, widoczne jest, że w latach 2019 -2022 (I półrocze) liczba wniosków w Module II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym nie zmienia się znacząco. Nie przekracza ona 52 wnioski rocznie. Pomoc ta polega na tym, że osoba ucząca się w szkole policealnej lub studiując, posiadająca umiarkowany bądź znaczny stopień niepełnosprawności, ma możliwość ubiegania się o zwrot czesnego oraz otrzymanie dodatku na pokrycie kosztów kształcenia. Wnioski na to zadanie składane są 2 razy do roku. Dodatek nie podlega rozliczeniu, dlatego wnioskodawca może przeznaczyć tę kwotę m.in. na dojazdy do szkoły/uczelni, wyżywienie lub zakup podręczników. Kwota przyznanego dodatku uzależniona jest m. in. od średniej ocen, posiadania karty dużej rodziny, studiowaniem poza miejscem zamieszkania, a w latach pandemii za naukę zdalną oraz posiadanie profilu zaufanego.

Warto wspomnieć, że w I połowie 2022 roku, osoby niepełnosprawne złożyły 18 wniosków na finansowanie nauki i wszystkie one zostały pozytywnie rozpatrzone, natomiast realizacja nastąpiła w II połowie roku.

W Module I, największym zainteresowaniem cieszy się Obszar B – likwidacja barier w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym oraz Obszar C – likwidacja barier w poruszaniu się. Ilość osób, ubiegających się o pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania oraz zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym z roku na rok rośnie. Powodem tego, może być stale rozwijająca się promocja programu oraz rozpowszechnianie informacji pomiędzy osobami z niepełnosprawnościami o wysokości maksymalnej kwoty dofinansowania, która zdecydowanie różni się od tej, która można uzyskać w ramach środków przyznawanych wg algorytmu.

II.6. Wybrane instytucje działające na rzecz osób niepełnosprawnych

1. Ośrodki Pomocy Społecznej: Pułtusk, Gzy, Pokrzywnica, Świercze, Obryte, Zatory, Winnica,
2. Domy Pomocy Społecznej: Obryte, Ołdaki, Pułtusk,
3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtusku,
4. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Świeszewie,
5. Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne w Pułtusku.

Mając na uwadze poprawę warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz uzyskanie w tym zakresie wymiernych efektów, niezbędne jest zaangażowanie samorządów, instytucji i organizacji pozarządowych oraz środowisk

osób niepełnosprawnych w realizację działań ujętych w niniejszym Programie. Wśród instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych należy wymienić:

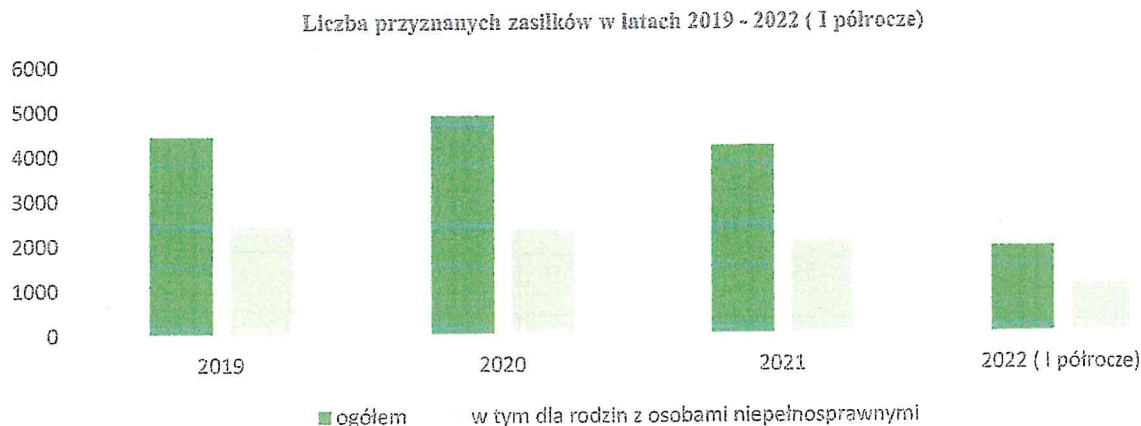
Ośrodki Pomocy Społecznej działające na terenie Powiatu Pułtuskiego. Zajmują się one problematyką osób niepełnosprawnych w sferze udzielania pomocy osobom, które są w trudnej sytuacji materialnej lub życiowej, całkowicie niezdolnym do zatrudnienia z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli ich dochody są niższe od kryterium dochodowego. Tym osobom OPS-y wypłacają zasiłki stałe. Ponadto osobom tym ze względu na długotrwałą chorobę, bezrobocie, OPS-y wypłacają zasiłki okresowe. Pomocy tej udziela się na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych. Dla osób posiadających dziecko niepełnosprawne OPS-y udzielają pomocy finansowej wypłacając dodatek do zasiłku rodzinnego na kształcenie i rehabilitację dziecka niepełnosprawnego. Ponadto dla dziecka niepełnosprawnego, osoby niepełnosprawnej ze znacznym stopniem niepełnosprawności i osobom, które nie ukończyły 75 roku życia Ośrodki Pomocy Społecznej wypłacają zasiłki pielęgnacyjne. Rodzicom z tytułu rezygnacji z zatrudnienia w związku z koniecznością opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym przysługuje świadczenie pielęgnacyjne. Poniżej przedstawiono pomoc kierowaną do osób niepełnosprawnych przez Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Pułtuskiego w latach 2019-2022 (I półrocze).

Tabela 28. Liczba przyznanych zasiłków (celowych, okresowych i stałych) w latach 2019-2022 (I półrocze)

Liczba zasiłków	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Ogółem	4443	4904	4223	1936
w tym dla rodzin z osobami niepełnosprawnymi	2447	2373	2108	1090

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego

Wykres nr 19.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego.

Liczba przyznawanych zasiłków dla rodzin potrzebujących na przestrzeni lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Połowę stanowią zasiłki przyznane rodzinom z osobami niepełnosprawnymi.

Ośrodki Pomocy Społecznej udzielają także pomocy w formie usług opiekuńczych, osobom niepełnosprawnym, które nie są w stanie samodzielnie funkcjonować w środowisku. Celem usług jest zaspokojenie potrzeb życiowych takich jak: przygotowanie posiłków, organizowanie pomocy medycznej, sprzątanie, pranie, dokonywanie zakupów, regulowanie bieżących płatności i inne czynności.

Analiza udzielonych świadczeń przez gminy Powiatu Pułtuskiego na przełomie lat 2019-2022 (I półrocze) wykazała, że po ubóstwie, bezrobociu, długotrwałej lub ciężkiej chorobie niepełnosprawność stanowi główny powód przyznania pomocy.

Poniższa tabela przedstawia powody przyznawania pomocy pieniężnej przez gminy w latach 2019-2022 (I półrocze).

Tabela nr 29. Powody przyznania pomocy pieniężnej przez gminy w latach 2019-2022 (I półrocze) - dane zbiorcze

Powód trudnej sytuacji życiowej	2019		2020		2021		2022 (I półrocze)	
	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób objętych pomocą
Ubóstwo	737	1830	707	1775	585	1284	439	1039
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	1	2
Bezdomność	24	24	29	30	31	39	14	14
Bezrobocie	659	1974	589	1733	509	1379	358	1054
Niepełnosprawność	371	647	332	538	293	477	241	392
Długotrwała lub ciężka choroba	550	1052	477	483	446	777	314	490
Przemoc w rodzinie	4	17	4	17	9	35	4	18
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	12	96	15	98	4	21	2	10
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	137	732	117	612	93	477	59	322
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	167	671	165	598	138	589	115	433
Trudność w integracji cudzoziemców	0	0	0	0	0	0	3	29
Trudność w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	22	25	17	18	9	16	9	9
Alkoholizm lub narkomania	73	155	81	118	72	114	39	73
Zdarzenia losowe lub sytuacje kryzysowe	8	17	12	29	23	60	21	47
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	1	1	0	0	2	3	1	4

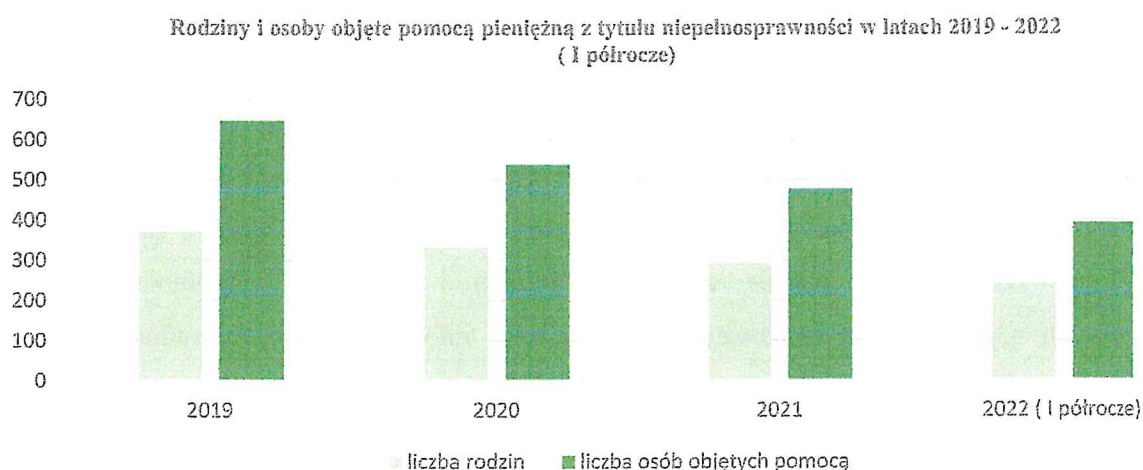
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego.

Najbardziej istotnym i powszechnym powodem przyznawania pomocy pieniężnej jest ubóstwo. Osób ubiegających się o pomoc z tego tytułu jest najwięcej, ale na przestrzeni badanych lat zauważalna jest tendencja spadkowa. Kolejnym problemem, z jakim borykają się mieszkańcy Powiatu Pułtuskiego, na mocy którego otrzymują pomoc pieniężną jest bezrobocie – liczba pomocy w tym zakresie stopniowo spada na przestrzeni lat. Niepełnosprawność stanowi również jeden z głównych problemów trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Powiatu Pułtuskiego.

Poniższy wykres przedstawia liczbę rodzin objętych pomocą gmin z powodu niepełnosprawności w latach 2011-2014.

Wykres nr 20.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego.

Przedstawione dane wskazują, że pomoc pieniężna osobom niepełnosprawnym przez OPS-y świadczona jest na szeroką skalę, w sytuacji gdy system pomocy społecznej państwa ma zadanie wspierania osób i rodzin, które z przyczyn obiektywnych nie są w stanie zaspokoić swoich potrzeb życiowych. Z przedstawionych danych wynika, że liczba rodzin korzystająca z pomocy pieniężnej świadczonej na rzecz osób niepełnosprawnych jest zbliżona na przestrzeni badanych lat.

Tabela nr 30. Liczba przyznanych dodatków do świadczeń rodzinnych w latach 2019-2022 (I półrocze)

Lata	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Dodatki z tytułu:				
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1 976	1 838	1 762	783

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego.

Jednym z dodatków do świadczeń rodzinnych na rzecz osób niepełnosprawnych jest dodatek do kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego. Liczba przyznanych dodatków spada od 2019r.

Ośrodki Pomocy Społecznej prowadzą również świetlice środowiskowe. Świetlica środowiskowa jest placówką wsparcia dziennego w formie opiekuńczej. Jest ona formą wspierania rodziny mającą na celu udzielanie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizuje swoje zadania poprzez zapewnienie dzieciom zorganizowanej opieki wychowawczej w czasie wolnym od zajęć szkolnych, wdrażanie do pracy umysłowej, udzielanie pomocy w nauce dające szansę na osiągnięcie lepszych wyników, w przygotowaniu zadań domowych, pomoc w redukowaniu deficytów i opóźnień w nauce oraz trudności logopedycznych, kształtowanie właściwej postawy moralnej i właściwych cech charakteru, rozwijanie i precyzowanie wychowanków zainteresowań, zamiłowań i uzdolnień, naukę i rozwijanie samodzielności oraz samoobsługi, wpajanie nawyków higienicznych, przygotowanie do konstruktywnego spędzania czasu wolnego, kształtowanie umiejętności korzystania z dóbr kultury, prowadzenie profilaktyki i promocji zdrowia, a także zdrowego stylu życia, pomoc w naturze – dożywanie dzieci w formie podwieczorku, organizowanie czasu wolnego od nauki w formie warsztatów letnich i zimowych. Działania świetlic środowiskowych najczęściej ukierunkowane są na dzieci i młodzież mających trudną sytuację życiową.

Na terenie Powiatu Pułuskiego funkcjonują 4 świetlice środowiskowe: w gminie Zatory (2), w gminie Pułusk (1), w Gminie Pokrzywnica (1).

Projekty realizowane przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Powiatu Pułuskiego w latach 2019-2022 (I półrocze)

Lp.	Nazwa projektu / czas realizacji	Grupa docelowa / cel główny	Formy wsparcia
Świercze	„Opieka wytchnieniowa”		poradnictwo zawodowe/doradztwo, kursy zawodowe/ szkolenia, praca socjalna, działania o charakterze środowiskowym, wsparcie finansowe
Zatory	„Usługi opiekuńcze dla osób niepełnosprawnych”	Osoby niepełnosprawne	

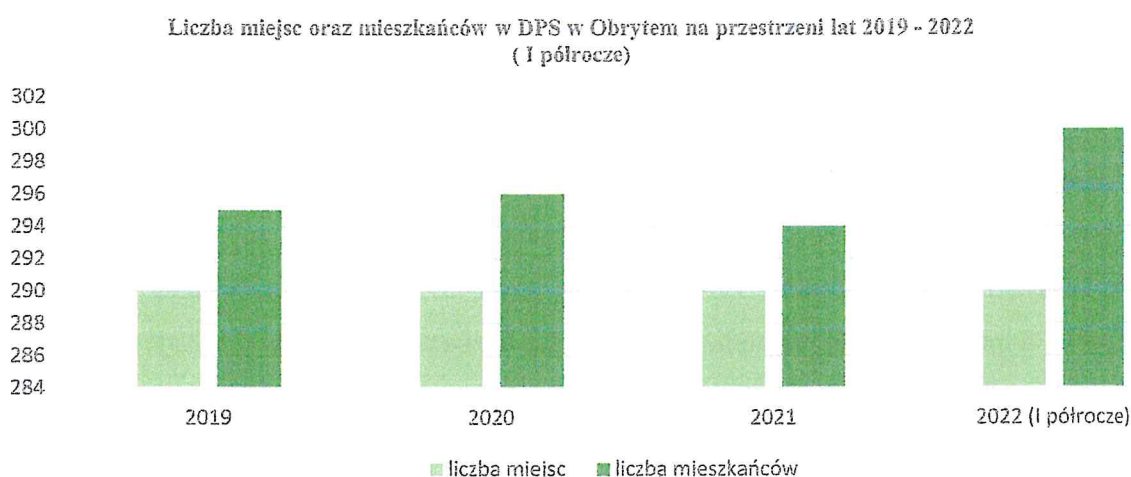
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułuskiego.

Domy Pomocy Społecznej

Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonują trzy domy pomocy społecznej. DPS w Obrytem dla osób przewlekle psychicznie chorych oraz DPS w Ołdakach przeznaczony dla osób przewlekle chorych psychicznie i niepełnosprawnych intelektualnie. Dom Pomocy Społecznej w Pułtuskowi świadczy usługi dla osób przewlekle psychicznie chorych.

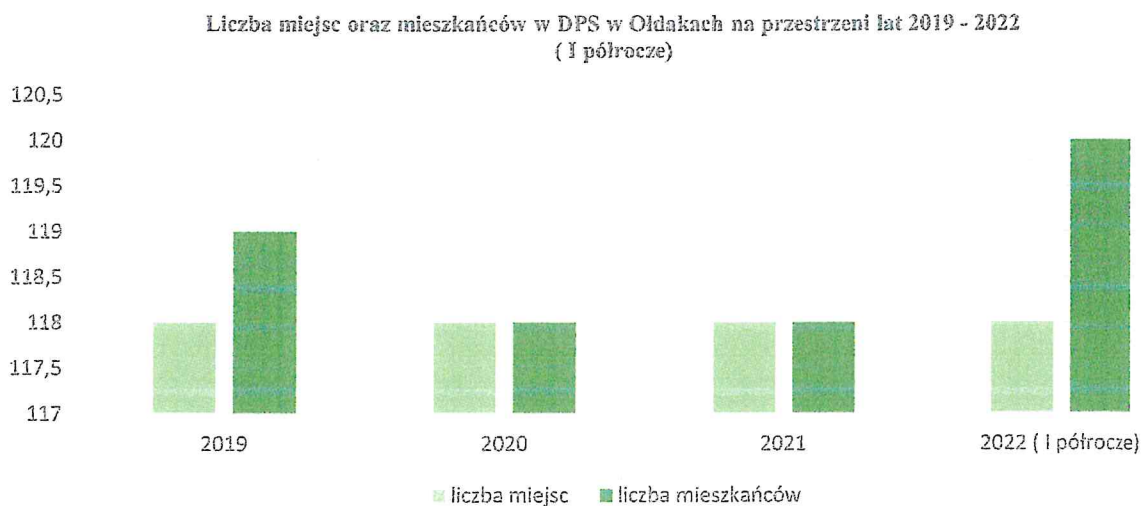
Poniższe wykresy przedstawiają liczbę miejsc oraz mieszkańców poszczególnych domów w latach 2019-2022 (I półrocze).

Wykres nr 21.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego.

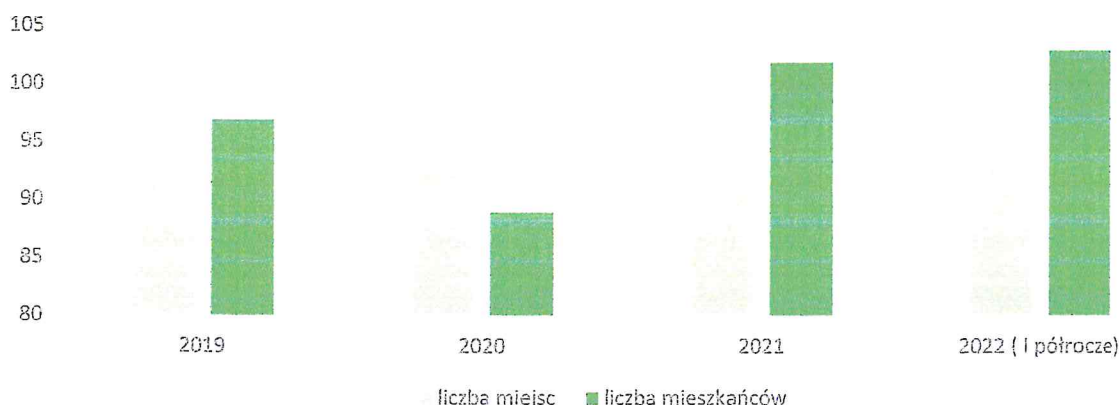
Wykres nr 22.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego.

Wykres nr 23.

Liczba miejsc oraz mieszkańców w DPS w Pułtusku na przestrzeni lat 2019 - 2022 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS funkcjonujących na terenie Powiatu Pułtuskiego.

Przedstawione wykresy obrazują zróżnicowaną liczbę mieszkańców w każdym Domu Pomocy Społecznej. Wśród mieszkańców DPS dominującą płcią stanowią mężczyźni. Kobiety to zaledwie 11% w DPS w Ołdakach, 37% w Obyrytem oraz 43% w Pułtusku. Struktura wiekowa mieszkańców DPS przedstawia się podobnie. Przeważająca liczba mieszkańców w DPS jest w wieku produkcyjnym tj. od 46 roku życia do 65 roku życia.

Mieszkańcy domów mają możliwość czynnego uczestnictwa w terapiach zajęciowych. Jest to aktywna forma spędzania czasu.

Poniżej wymienione zostały rodzaje terapii zarówno oferowane przez DPS:

Rodzaje terapii zajęciowej w DPS w Obyrytem	Rodzaje terapii zajęciowej w DPS w Ołdakach	Rodzaje terapii zajęciowej w DPS w Pułtusku
<ul style="list-style-type: none"> • terapia krawiecka, • terapia cukiernicza, • terapia tkacka, • terapia malarska, • terapia plastyczna, • muzykoterapia, • rękodzieło. 	<ul style="list-style-type: none"> • terapia plastyczna, • terapia ceramiczna, • terapia komputerowa • terapia sportowo - rekreacyjne, • terapia kulinarna, • muzykoterapia. 	<ul style="list-style-type: none"> • terapia plastyczna, • terapia informatyczna, • terapia kulinarna • terapia artystyczna, • terapia uzależnień, • terapia kulturalno oświatowa, • fizjoterapia, • rehabilitacja, • biblioterapia, • muzykoterapia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS w Obyrytem i DPS w Ołdakach.

W domach pomocy społecznej zarówno opiekunowie jak i terapeuci zajęciowi dążą do rozwijania wśród mieszkańców umiejętności niezbędnych do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych. Motywują do aktywności, uczą samoobsługi. Dążeniem całego personelu jest rozwijanie

w jak najszerszym zakresie różnych form terapii oraz działalności kulturalno – oświatowej. Odpowiednio dobrana forma terapii wpływa uspokajająco, mobilizująco, co w dużej mierze przyczynia się do lepszego samopoczucia mieszkańca i funkcjonowania w społeczności. Formy terapii zajęciowej uwzględniają uwarunkowania zdrowotne, zainteresowania i umiejętności mieszkańców. Poprzez specjalne treningi pokazują jak istotne jest utrzymanie kontaktów w grupie. Współpracują również z rodzinami mieszkańców, pomagają im w załatwianiu spraw urzędowych oraz uczą racjonalnego planowania budżetu.

Mieszkańcy DPS mają możliwość spędzania czasu wolnego w następujący sposób: udział w terapii zajęciowej, spacer, spotkania przy grillu, wspólne gotowanie, zabawy taneczne, imprezy okazjonalne: kulig, andrzejki, mikołajki, tłusty czwartek, itp., usługi biblioteczne, udział w nabożeństwach, zawody sportowe i integracyjne, wycieczki krajoznawcze, turnusy rehabilitacyjne, wystawy, występy artystyczne.

Z informacji uzyskanych z domów pomocy społecznej wynika, że zgodnie z założeniami i standardami, jakie powinien spełniać każdy dom pomocy społecznej, stwierdza się, że DPS-y dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych..

Domy pomocy społecznej mieszczące się na terenie Powiatu Pułtuskiego wyposażone są w samochody służące do przewozu mieszkańców.

Tabela nr 31. Ilość samochodów służących do przewozu mieszkańców DPS w latach 2019-2022 (I półrocze)

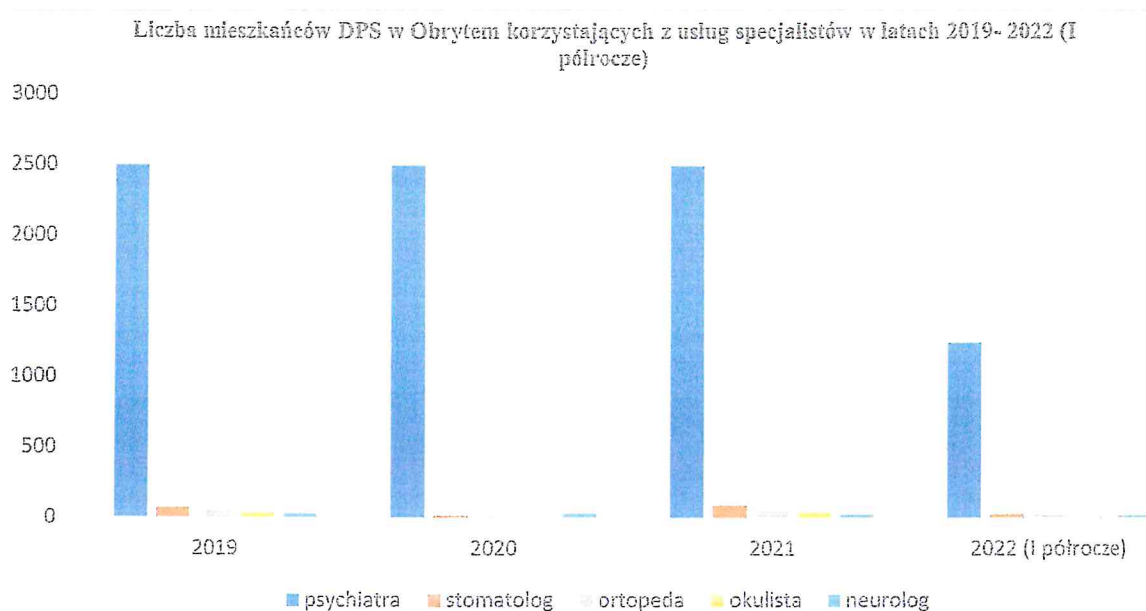
DPS	2019			2020			2021			2022 (I półrocze)		
	DPS w Obrytem	DPS w Ołdakach	DPS w Pułtusk	DPS w Obrytem	DPS w Ołdakach	DPS w Pułtusk	DPS w Obrytem	DPS w Ołdakach	DPS w Pułtusk	DPS w Obrytem	DPS w Ołdakach	DPS w Pułtusk
Ilość samochodów	5	3	2	5	3	2	5	3	2	5	3	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS z terenu powiatu pułtuskiego.

DPS w Obrytem dysponuje największą liczbą samochodów. Według przedstawionych danych w DPS w Obrytem jest 5 samochodów, w DPS w Ołdakach 3, natomiast w DPS w Pułtusk 2. Posiadana ilość samochodów 9 -cio miejscowych w Domach Pomocy Społecznej jest wystarczająca. Z uwagi na ekonomiczne wykorzystanie samochodów w DPS w Pułtusk, wskazany byłby zakup 5-cio osobowego samochodu, przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych, ze względu na fakt, iż często wyjazdy dotyczą indywidualnych potrzeb mieszkańców.

Mieszkańcy domów korzystają z usług lekarzy specjalistów. Liczbę mieszkańców objętych pomocą specjalistyczną w badanych latach przedstawia poniższy wykres.

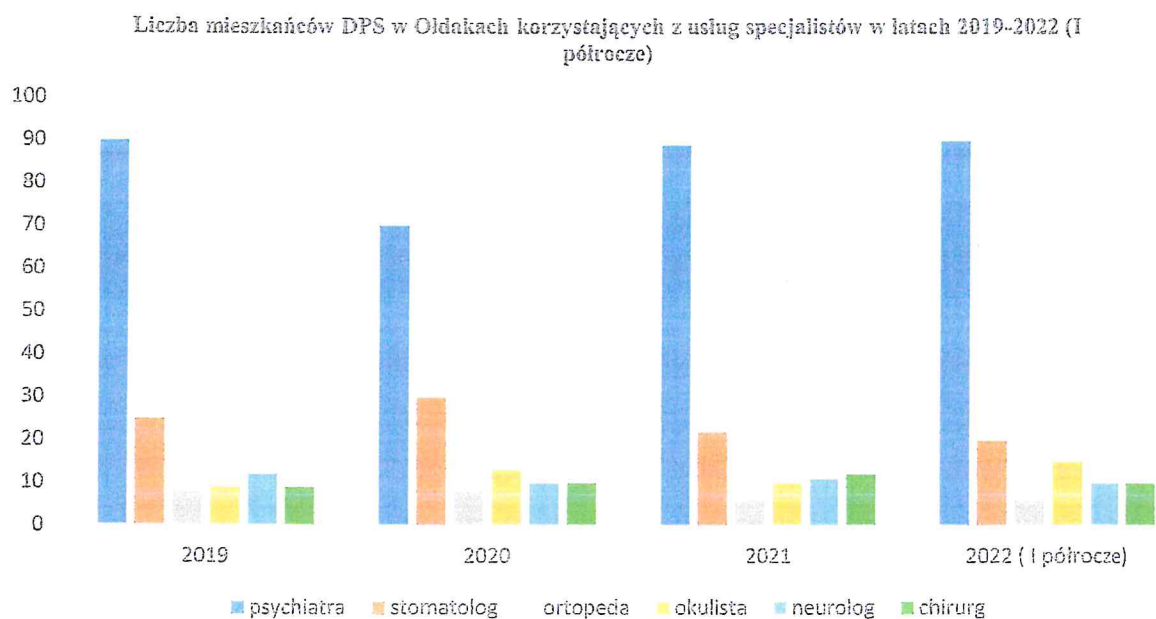
Wykres nr 24.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS w Obrytem.

Przedstawiony wykres obrazuje, że mieszkańcy DPS w Obrytem najczęściej korzystają z usług lekarza psychiatry, stomatologa, ortopedy, okulisty oraz neurologa. Liczba osób, które skorzystały z porad na przestrzeni badanych lat jest zróżnicowana.

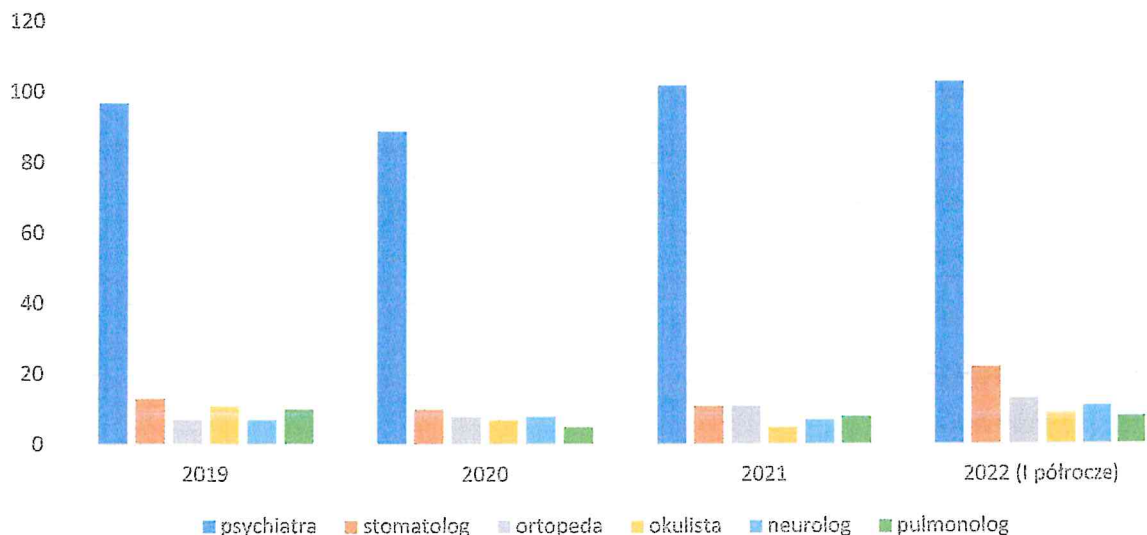
Wykres nr 25.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS w Oidakach.

Wykres nr 26.

Liczba mieszkańców DPS w Pułtuskach korzystających z usług specjalistów w latach 2019 - 2022 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z DPS w Pułtuskach.

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, iż w domach pomocy społecznej w latach 2019-2022 (I półrocze) wzrosła liczba osób, które skorzystały z porad specjalistów medycznych. We wszystkich DPS-ach najwięcej mieszkańców leczono psychiatrycznie. W DPS w Ołdakach i w Pułtuskach dużo mieszkańców leczono stomatologicznie. Zarówno zapotrzebowanie na lekarza psychiatrę jak i lekarza stomatologa wynika ze schorzeń jakie posiadają mieszkańcy DPS – są to osoby przewlekle psychicznie chore oraz osoby upośledzone umysłowo.

Ze znaczących trudności w dostępie do specjalistycznej pomocy medycznej dla mieszkańców domu, DPS-y wskazały długie terminy oczekiwania na wizyty do lekarzy specjalistów, a także wykonywania badań specjalistycznych.

W domach pomocy społecznej jest zatrudnionych kilkaset pracowników zajmujących się opieką, pielęgnacją i terapią osób niepełnosprawnych, ale również sprawami organizacyjnymi, administracyjnymi, rehabilitacyjnymi i gospodarczymi.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtuskach

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtuskach jest jednostką o statusie dziennego ośrodka wsparcia przeznaczonego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i przewlekle psychicznie chorych. Działa od 2008 r. Od 15 grudnia 2017 r. mieści się przy ul. Białowiejskiej 5 w Pułtuskach w wyremontowanym i dostosowanym obiekcie do potrzeb osób niepełnosprawnych. Budynek pozbawiony jest barier architektonicznych.

ŚDS w Pułtuskach dysponuje 60 miejscami. Wszystkie miejsca w ŚDS są zajęte. ŚDS posiada 2 samochody dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne, które nie są w stanie samodzielnie poruszać się komunikacją autobusową, dowożone są na zajęcia w ŚDS.

Uczestnikami ŚDS są osoby z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności. Osoby te są w przedziale wiekowym od 19 do 60 roku życia.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Pułtuskach prowadzi terapie zajęciowe usprawniające funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w codziennym życiu, taką jak:

- terapia majsterkowo – ogrodnicza,
- terapia plastyczno-krawiecka,
- terapia kulturalno-oświatowa,
- terapia kulinarna,
- terapia komputerowa
- terapia ruchem.

Uczestnicy Środowiskowego Domu Samopomocy w Pułtuskach najczęściej korzystają ze wsparcia psychologicznego oraz pracownika socjalnego. W ramach współpracy z PCPR w Pułtuskach uczestnicy ŚDS mają zapewnione poradnictwo prawne. Z usług psychiatry i rehabilitanta korzystają we własnym zakresie.

Uczestnicy chętnie korzystają z wszelkich wydarzeń kulturalno – rekreacyjnych, np. „Święto Pieczonego Ziemniaka”, „Pożegnanie lata” oraz „Dzień rodziny”. W wolnych chwilach uczestnicy korzystają z następujących form spędzania czasu wolnego m.in: spacery, wycieczki, projekcje filmów edukacyjnych / rozrywkowych, Internet, gry towarzyskie (warcaby, puzzle, itp.).

Zatrudniona w ŚDS w Pułtuskach kadra posiada wykształcenie niezbędne do pracy z osobami niepełnosprawnymi. Pracownicy uczestniczą zarówno w płatnych jak i bezpłatnych szkoleniach organizowanych przez jednostki szkolące.

Warsztaty Terapii Zajęciowej

Na terenie Powiatu Pułtuskiego od 01.01.2019 r. funkcjonują Warsztaty Terapii Zajęciowej z siedzibą w Świeszewie 8, gmina Świercze. Prowadzone są od 01.01.2014 r. przez Stowarzyszenie Wsparcia Społecznego. W warsztacie, świadczone są usługi dla osób z niepełnosprawnością z orzeczoną umiarkowaną i znaczną stopniem niepełnosprawności ze wskazaniem do terapii zajęciowej. Prowadzone są również Zajęcia klubowe dla osób niepełnosprawnych, którzy podjęli zatrudnienie i osób oczekujących na przyjęcie do WTZ.

Wyposażenie obiektu jest adekwatne do potrzeb uczestników. Na bieżąco są wymieniane zużyte sprzęty i wyposażenie. Obiekt jest w pełni dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Codziennie, 50 uczestników z 3 powiatów (pułtuskiego, nowodworskiego, płońskiego) uczestniczy w procesie rehabilitacji społeczno – zawodowej. Zajęcia terapeutyczne odbywają się w następujących pracowniach:

- krawieckiej i rękodziela artystycznego,
- multimedialnej,
- muzyczno - teatralnej,
- ogrodniczo-technicznej,
- plastyczno-florystycznej,
- pracowni gospodarstwa domowego,
- administracyjno-biurowej,
- reklamy,
- technik artystycznych.

Stosowane są również różne formy rehabilitacji m.in:

- socjoterapia,
- ergoterapia,
- uzawodowienie,
- uspołecznienie,
- rewalidacja,
- arteterapia,
- rehabilitację ruchową,
- oddziaływania psychoterapeutyczne.

Każdy z uczestników objęty jest Indywidualnym Programem Rehabilitacji i Terapii, opracowanym przez zespół specjalistów. W 2023r. liczba uczestników w WTZ została zwiększona na 55 osób.

Od 2 lipca 2018r. przy WTZ został powołany klub absolwenta, do którego przynależność zadeklarowało 36 osób. Są to byli uczestnicy Warsztatów, którzy podjęli zatrudnienie oraz osoby oczekujące na przyjęcie do WTZ.

Uzupełnieniem zajęć terapeutycznych jest pomoc świadczona zarówno przez psychologa, pracownika socjalnego oraz pielęgniarkę. Dbając o kondycję fizyczną uczestników prowadzone są ćwiczenia pod kierunkiem rehabilitanta. Zapotrzebowanie na pomoc specjalistów jest bardzo duża i uzależniona od aktualnych potrzeb i sytuacji uczestników uczęszczających do warsztatu. Celem tych działań jest diagnoza predyspozycji społeczno – zawodowych i określenie indywidualnej drogi rozwoju dla uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Wszelkie działania w WTZ są ukierunkowane na tworzenie warunków do fizycznego i osobowego rozwoju. Wyrównywania szans, a także zapewnienia godnego i należytego miejsca w społeczeństwie. Przekonywanie do zmiany, nastawienia do człowieka niepełnosprawnego, organizacja pracy, czasu wolnego, zainteresowań, nauka samodzielności i próba wejścia w nową rzeczywistość.

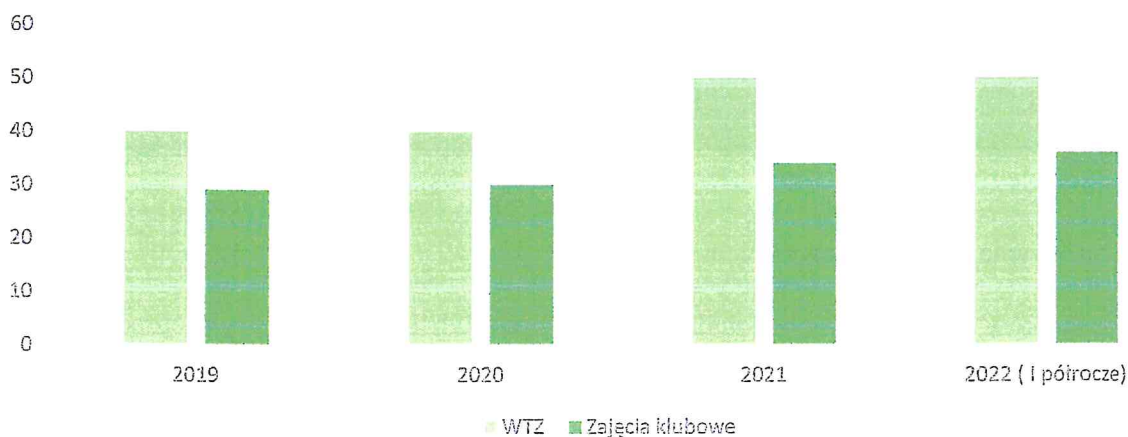
Tabela nr 32. Liczba miejsc, jakimi dysponuje placówka oraz liczba uczestników na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze):

Lata	2019		2020		2021		2022 (I półrocze)	
	WTZ	Zajęcia klubowe	WTZ	Zajęcia klubowe	WTZ	Zajęcia klubowe	WTZ	Zajęcia klubowe
Liczba miejsc	40	29	40	30	50	34	50	36
Liczba uczestników	40	29	40	30	50	34	50	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WTZ w Świeszewie.

Wykres 27.

Liczba uczestników w WTZ i Zajęciach klubowych w latach 2019 - 2022 (I półrocze)

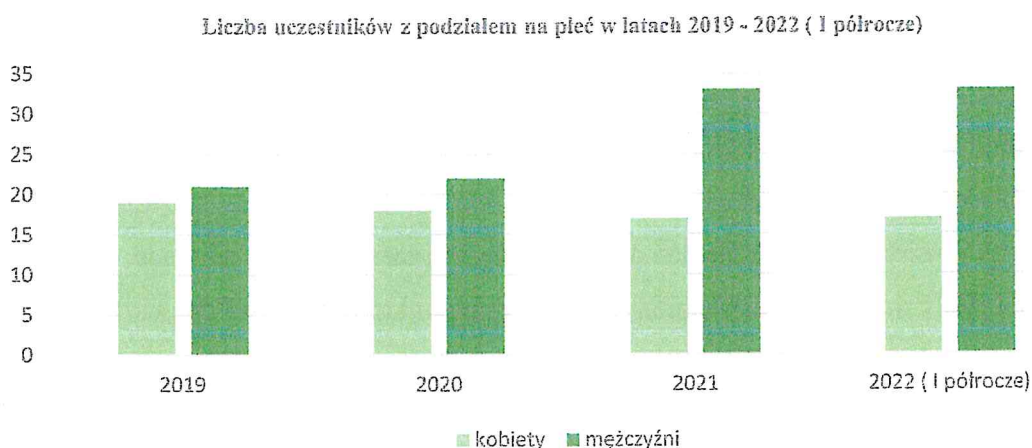
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WTZ w Świeszewie.

Tabela nr 33. Liczba uczestników z podziałem na płeć w latach 2019-2022 (I półrocze):

Lata	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
	WTZ	WTZ	WTZ	WTZ
Kobiety	19	18	17	17
Mężczyźni	21	22	33	33

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WTZ w Świeszewie.

Wykres nr 28.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WTZ w Świeszewie.

Z powyższych danych wynika, że liczba miejsc w placówce równa się liczbie uczestników. Oznacza to pełne obłożenie warsztatów. Widoczne jest również to, że dominują mężczyźni. W 2020 r. liczba uczestników zwiększyła się o 10 nowych osób.

Tabela nr 34. Liczba uczestników WTZ z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze):

Stopień niepełnosprawności	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Umiarkowany	18	27	19	22
Znaczny	22	13	31	28

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WTZ w Świeszewie

Od 2019 roku Warsztat dysponuje dwoma samochodami do przewozu niepełnosprawnych uczestników. Należy zaznaczyć, iż posiadane samochody nie są na tyle sprawne, aby mogły służyć

na co dzień. Jeden z samochodów jest już bardzo wyeksploatowany (rok produkcji 2004) dlatego też, planowany jest zakup nowego auta w roku 2023.

Tabela nr 35. Kadra zatrudniona w WTZ w latach 2019-2022 (I półrocze):

Lata	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Kadra ogółem, w tym:	11 ¾ etatu	12	14	14
Dodatkowe umowy cywilno- prawne	3	3	3	3
Zajęcia klubowe	1	1	1	1
WTZ	10 ¾	11	13	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z WTZ w Świeszewie

Zatrudniona w WTZ kadra posiada wykształcenie niezbędne do pracy z osobami niepełnosprawnymi. Systematycznie podnosząc swoje kwalifikacje, uczestniczą zarówno w płatnych jak i bezpłatnych szkoleniach organizowanych przez jednostki szkolące.

Od stycznia 2021 r. zostało zatrudnionych dwóch instruktorów terapii zajęciowej w związku ze zwiększeniem liczby uczestników. W zespole dwóch pracowników i kierownik ukończyli kursy języka migowego.

Uczestnicy WTZ w latach 2019-2022 (I półrocze) brały udział w następujących wydarzeniach kulturalno – rekreacyjnych:

- a) turnusy rehabilitacyjne: w DarłóWKu i Jarosławcu.
- b) wyjazdy kulturalno-rekreacyjne: spływy kajakowe, w góry Świętokrzyskie, do Częstochowy, na Podlasie, do Wilanowa, do Warszawy
- c) Kiermasze, Warsztaty, przeglądy, występy podczas których prezentowana jest szeroko rozumiana twórczość osób z niepełnosprawnościami.

Ponadto, warsztat jest organizatorem cyklicznych „Między powiatowych spotkań integracyjnych” w Zagrodzie Edukacyjnej w Winnikach.

Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne

Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne w Pułtusku z siedzibą przy ul. Białowiejskiej 5 rozpoczęło swoje funkcjonowanie od 1 września 2022r. Centrum przeznaczone jest dla dorosłych osób z niepełnosprawnością – znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, o których mowa w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i świadczy usługi w ramach pobytu dziennego i całodobowego. Głównym celem działania Centrum jest świadczenie usług osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają

częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych poprzez wsparcie, w tym: w zakresie potrzeb zdrowotnych, pielęgnacyjnych, zapobiegania wtórnym powikłaniom, stymulowania i rozwijania sprawności ruchowej, kompetencji poznawczych oraz społecznych.

Nowoczesna placówka zapewnia możliwość dziennego pobytu dla 18 osób oraz całodobowego dla 3 uczestników. Centrum ma na uwadze stopień psychofizycznej sprawności uczestników, uwzględnia ich prawo do intymnego, godnego życia, ochrony dóbr osobistych oraz możliwości zachowania samodzielności i wyboru stylu życia dostosowanego do indywidualnych potrzeb. Zapewnia możliwość dalszego funkcjonowania we własnej rodzinie i środowisku lokalnym, najbliższym otoczeniu, bez konieczności umieszczenia osoby niepełnosprawnej w placówce o charakterze całodobowym stacjonarnym, jak również wpływ na ograniczenie izolacji społecznej. W Centrum prowadzone są zajęcia integracyjne, zajęcia rozwijające sprawności poznawcze, zainteresowania, zgodnie z przeprowadzoną diagnozą potrzeb i możliwości każdego uczestnika, na podstawie Indywidualnego Planu Wsparcia.

W COM dorosłe osoby niepełnosprawne mogą skorzystać z opieki, zajęć terapeutycznych oraz usług dostosowanych do ich indywidualnych potrzeb. Do dyspozycji uczestników dostępne są pomieszczenia Centrum: sala terapii ruchowej, sala terapii psychologicznej, sala terapii komputerowej, pracownia kulinarna oraz świetlica. Korzystający z usług Centrum mogą osiągnąć różnorodne korzyści: kontakty z innymi ludźmi, możliwość samorealizacji, wzrost poczucia własnej wartości, poczucie przynależności i bezpieczeństwa.

Centrum Opiekuńczo – Mieszkalne w Pułtuskach jest odpowiedzią na potrzeby dorosłych osób z niepełnosprawnościami wynikającymi z wieku i stanu zdrowia jak też stanowi wsparcie w ramach opieki dziennej i całodobowej – czasowej.

II.7. Służba zdrowia na terenie Powiatu Pułtuskiego

Na terenie Powiatu Pułtuskiego działają następujące placówki realizujące zadania z zakresu opieki zdrowotnej, z których mogą korzystać osoby niepełnosprawne:

- 1) Przychodnia Rejonowa SPZOZ w Pułtuskach,
- 2) Centrum Medyczne „Gajda-Med” w Pułtuskach,
- 3) NZOZ „Nova-Med” w Pułtuskach,
- 4) NZOZ „Pod Różą” w Pułtuskach,
- 5) NZOZ „Krol-Med” w Pułtuskach,
- 6) NZOZ „Eskulap” w Pułtuskach,
- 7) NZOZ „Medica” w Pułtuskach,
- 8) NZOZ „Dar-Med” w Przewodowie Poduchownym,
- 9) NZOZ „Dar-Med” w Szyszkach,

- 10) NZOZ „Dar-Med” w Obrytem,
- 11) NZOZ „Eskulap” w Obrytem,
- 12) NZOZ „Eskulap” w Pokrzywnicy,
- 13) NZOZ „Eskulap” w Dzierżeninie,
- 14) NZOZ „Medical-West” w Świerczach,
- 15) NZOZ „Medical-West” w Świerczach –Poradnia Rehabilitacyjna,
- 16) NZOZ „Medical - West” w Strzegocinie,
- 17) NZOZ „Dar-Med” w Winnicy,
- 18) Zespół Lekarza Rodzinnego „Agmed” w Winnicy,
- 19) NZOZ „Meditel” w Zatorach,
- 20) Ośrodek Zdrowia w Pniewie, Centrum Medyczne „Gajda-Med” w Zatorach –filia w Pniewie,
- 21) Szpital Powiatowy w Pułtusk Sp. z o.o.
- 22) NZOZ Vita – Med Zespół Lekarzy Rodzinnych w Świerczach
- 23) Przychodnia Lekarska „AL Med.” W Pułtusk

Na terenie Powiatu Pułtuskiego funkcjonuje 20 aptek. Mieszkańcy powiatu, w tym osoby niepełnosprawne korzystają z pomocy Szpitala Powiatowego w Pułtusk w zakresie:

- podstawowej opieki zdrowotnej (szczególnie lekarza rodzinnego i pielęgniarki) i środowiskowej (poprzez pomoc w ośrodkach zdrowia, przychodniach i środowiskach domowych),
- specjalistycznej opieki ambulatoryjnej poprzez konsultacje specjalistyczne w różnych zakresach,
- rehabilitacji, zabiegów,
- leczenia szpitalnego,
- ratownictwa medycznego,
- całodobowej opieki.

Zadania te realizowane są przy pomocy oddziałów:

- położniczo-ginekologicznego,
- chorób wewnętrznych,
- chorób wewnętrznych o profilu kardiologicznym,
- neonatologii,
- pediatrii,
- chirurgii ogólnej,
- rehabilitacji kardiologicznej,
- chirurgii urazowo-ortopedycznej,
- anestezjologii i intensywnej terapii,
- geriatry
- detoksykacji,

- izby przyjęć,
- bloku operacyjnego,
- pogotowia ratunkowego.

Tabela nr 36. Opieka stacjonarna – łóżka ogółem w latach 2019-2022 (I półrocze):

Lata	2019	2020	2021	2022 (I półrocze)
Łóżka				
Ogółem	165	165	234	234

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ze Szpitala Powiatowego w Pułtusku.

Szpital Powiatowy w Pułtusku według stanu na 30.06.2022 r. dysponuje 234 łózkami.

Z danych uzyskanych ze Szpitala Powiatowego w Pułtusku wynika, że najwięcej specjalistów zatrudnionych w szpitalu jest z dziedziny chirurgii – 7 lekarzy, zaś na drugiej pozycji są specjaliści ginekolodzy – 3 lekarzy według stanu na 30.06.2022r.

W szpitalu największe zapotrzebowanie według czasu oczekiwania jest na porady kardiologiczne, endokrynologiczne, alergologiczne oraz diabetologiczne. Wynika to z faktu niewystarczającego kontraktu z NFZ na usługi medyczne. Najwięcej pacjentów przyjęła: poradnia ortopedyczna, otolaryngologiczna oraz położniczo-ginekologiczna.

W szpitalu działa jedna poradnia rehabilitacyjna. Jej możliwości są ograniczone kontraktem oraz powierzchnią. Budynki szpitala i Poradni są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W Powiecie Pułuskim dokładnie w Pułtusku przy ul. R. Traugutta 23 – funkcjonuje Zespół Przychodni Specjalistycznych AL-MED, w którym mieszczą się: Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia (PTU) oraz Poradnia Zdrowia Psychicznego (PZP). Z danych uzyskanych z Zespołu Przychodni Specjalistycznych AL-MED w Pułtusku wynika, że występuje zwiększone zapotrzebowanie na poradnictwo specjalistyczne w dziedzinie psychiatrii – dane o osobach korzystających z Poradni Zdrowia Psychicznego w latach 2019-2022 (I półrocze) mają tendencję wzrostową. Znaczący udział osób korzystających z ww. Poradni mają kobiety – to one dominują w zestawieniu liczbowym pacjentów Poradni Zdrowia Psychicznego. Natomiast liczba mężczyzn jest większa jeśli chodzi o korzystanie z porad w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia.

II.8. Organizacje pozarządowe

Znaczącą rolę we wsparciu osób niepełnosprawnych pełnią organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe prowadzące statutową działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Działalność organizacji pozarządowych stanowi bardzo cenny element uzupełniający i wspierający

wszelkie działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych. Dla samorządu terytorialnego sektor pozarządowy jest partnerem co najmniej w trzech płaszczyznach:

1. reprezentuje społeczność lokalną, wyraża jej potrzeby i oczekiwania,
2. świadczy pomoc bezpośrednią na rzecz mieszkańców społeczności lokalnej,
3. wprowadza nowe, często alternatywne sposoby działania.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, iż działalność organizacji pozarządowych winna być wspierana, integrowana i koordynowana. Na terenie powiatu pułtuskiego funkcjonuje 136 organizacji pozarządowych (w tym 103 Stowarzyszenia rejestrowe- 49 OSP, 12 Stowarzyszeń zwykłych oraz 21 Fundacji), w tym około 11 dla osób niepełnosprawnych.

II.9. Analiza danych zawartych w ankiecie dotyczącej osób niepełnosprawnych w Powiecie Pułuskim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach przeprowadziło wśród osób z niepełnosprawnością i ich rodzin oraz opiekunów ankietę, której celem było zdefiniowanie istniejących barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w życiu codziennym oraz ocenę działań Powiatu Pułuskiego dotychczas podejmowanych w tym zakresie.

Badanie zostało przeprowadzone od października 2022 r. do listopada 2022 r. Pozwoliło na ocenę między innymi dostępności do usług: komunikacyjnych, medycznych, opiekuńczych, obiektów użyteczności publicznej i innych. Ponadto, każda osoba mogła wnieść własne propozycje dotyczące zmian dostosowania powiatu do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Przeprowadzona ankieta zobrazowała problemy, z jakimi zmagają się na co dzień osoby niepełnosprawne na terenie powiatu pułtuskiego.

W ankiecie wzięły udział osoby niepełnosprawne oraz ich opiekunowie, łącznie było to 100 osób, z tego 38% stanowiły kobiety, natomiast 62% to mężczyźni. Największe grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 25-45 lat oraz 46-65 lat, drugą co do wielkości grupą były osoby w wieku powyżej 65 lat z posiadaniem wykształceniem w większości na poziomie podstawowym. Widocznym jest, że badani w (45%) zamieszkują Gminę Pułusk, a 22% Gminę Obryte.

Badane osoby niepełnosprawne w większości posiadały umiarkowany stopień niepełnosprawności (37% odpowiedzi) oraz II grupę inwalidzką (22% odpowiedzi); liczba ankietowanych legitymujących się znacznym stopniem niepełnosprawności wyniosła 16% oraz I grupę inwalidzką (19% odpowiedzi); natomiast III grupą inwalidzką- 6%. Wśród badanych większość to osoby posiadające upośledzenie intelektualne - 65% .

Nikt z ankietowanych nie pracuje zawodowo, z czego 63% z powodu stopnia niepełnosprawności, 23% ankietowanych wykazuje, że powodem braku aktywności zawodowej jest zły stan zdrowia. Reszta odpowiedzi (14%) wahała się pomiędzy odpowiedziami dotyczącymi trudnościami w poruszaniu się, braku pomocy z zewnątrz oraz brakiem wykształcenia. Ankietowani w większości wskazywali, że nie wymagają korzystania z różnych form rehabilitacji, natomiast 29% czasami.

Zdecydowana większość nie jest w ogóle zainteresowana podjęciem pracy. 5% z badanych osób są zainteresowane podjęciem pracy takiej jak: monter, chałupnictwo, w zakresie informatyki, psychologii, biurową lub lekką pracą fizyczną.

W kwestii potrzeb mieszkaniowych, badani wskazują na pomoc asystenta w codziennych czynnościach (53%).

Z propozycji zmian/udogodnień dla osób niepełnosprawnych, jakie można byłoby zastosować w okolicy zamieszkiwanej przez osoby niepełnosprawne badani wykazują siłownię przystosowaną dla osób niepełnosprawnych, wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego, więcej podjazdów, zwiększenie ilości autobusów kursujących po powiecie pułtuskim, oraz zwiększenie ilości ścieżek rowerowych. Wskazane propozycje ewidentnie ukazują chęć aktywności sportowej przez osoby niepełnosprawne.

Z danych ankietowych wynika również, że zainteresowanie włączeniem się w życie miasta, wstąpienie do stowarzyszeń czy korzystanie z kursów i szkoleń realizowanych z EFS przez PCPR jest bardzo znikome. Część ankietowanych (69%) nie chce się w ogóle angażować w jakiegokolwiek działania.

Głównym celem przeprowadzonego badania było między innymi zdefiniowanie poziomu zadowolenia z życia niepełnosprawnych mieszkańców powiatu pułtuskiego. Badano jakie utrudnienia komunikacyjne są najbardziej uciążliwe dla osób niepełnosprawnych oraz jak wygląda dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb tych osób.

Wielu ankietowanych bardzo krytycznie ocenia brak podjazdów w wielu instytucjach, małą ilość miejsc parkingowych, nieprzystosowanie przejść dla pieszych, chodników i ulic oraz brak poręczy przy schodach czy wind.

Spośród osób i instytucji, od których osoby niepełnosprawne otrzymują pomoc, najwyższą została oceniona własna rodzina. Na drugim miejscu znajdują się: Urząd Miasta, Gminy, Starostwo Powiatowe i jednostki organizacyjne Powiatu (Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej i Powiatowy Urząd Pracy) zaś na trzecim Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Ankietowani wskazują, że korzystają z pomocy finansowej ze strony instytucji publicznych głównie tj: renta socjalna-45%, renta z tytułu niezdolności do pracy- 25%, zasiłek stały- 13% ankietowanych.

Niepelnosprawni, na pytanie „Czy uzyskał/a Pani/Pan pomoc lub propozycję pomocy w związku ze swoją niepełnosprawnością od wolontariusza działającego na terenie Powiatu Pułtuskiego?“ w większości nie odpowiadają wcale na zadane pytanie czego powodem może być brak świadomości o działalności wolontariatu lub brak zrozumienia, na czym polega ta działalność. Oceniając wolontariat działający na terenie powiatu pułtuskiego w skali bardzo dobrze, dobrze, średnio i źle najczęściej wskazują odpowiedzi średnio a następnie dobrze.

Bardzo słabo przedstawia się dostęp do informacji dotyczących osób niepełnosprawnych. 53% ankietowanych przyznaje, że nie zna uprawnień i przywilejów jakie im przysługują jako osobom niepełnosprawnym.

Oceniając system wsparcia osób niepełnosprawnych w powiecie ankietowani w 44% wskazują na status średni a 37% na dobry.

Najczęściej wymieniane problemy to: samotność, finanse i niesamodzielność ze względu na zły stan zdrowia.

III. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji oraz badania szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- siły – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
- słabości – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
- szanse – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
- zagrożenia – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.

Założeniem analizy SWOT jest ustalenie wewnętrznego potencjału Powiatu w oparciu o słabe i mocne strony, a także zidentyfikowanie czynników zewnętrznych, niezależnych od Powiatu, a mogących mieć korzystny lub niekorzystny wpływ na podejmowane działania. Ostatecznie wybory dokonane w oparciu o przeprowadzoną diagnozę pozwolą na wykorzystanie mocnych stron i szans w celu eliminowania słabych stron i ewentualnych zagrożeń. Przeprowadzona analiza pozwoliła na opracowanie właściwej strategii i przygotowanie konkretnych programów, a w efekcie wynikających z nich planów działań. Wynik prac obrazują prezentowane poniżej zestawienia. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii osób niepełnosprawnych.

III. 1. Problemy społeczne osób niepełnosprawnych

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - wykwalifikowana kadra systemu pomocy społecznej na terenie Powiatu Pułuskiego, - funkcjonowanie na terenie powiatu trzech domów pomocy społecznej, - funkcjonowanie na terenie powiatu Środowiskowego Domu Samopomocy, - funkcjonowanie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, - funkcjonowanie na terenie powiatu Centrum Opiekuńczo – Mieszkalnego, - funkcjonowanie na terenie powiatu Warsztatu Terapii Zajęciowej, - postępująca likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowych na terenie Powiatu Pułuskiego (w ramach programu PFRON „Wyrównywanie różnic między regionami II”) - prowadzenie szeregu działań z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych poprzez realizację projektów finansowanych z Unii Europejskiej, - zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych świadczonych przez OPS-y, - organizowanie dni twórczości osób niepełnosprawnych, wystaw, aukcji przez PCPR w Pułusku. 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca współpraca z organizacjami pozarządowymi poprzez zlecenie zadań wynikających z przepisów dotyczących ulg i uprawnień dla osób niepełnosprawnych (w ramach Programu Współpracy Powiatu Pułuskiego z organizacjami pozarządowymi), - niski udział osób niepełnosprawnych na rynku pracy, - niewystarczająca liczba psychologów w DPS i ŚDS, - brak zakładu pracy chronionej, zakładu aktywności zawodowej w Powiecie Pułuskim, - ograniczona liczba ofert i miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych na terenie Powiatu Pułuskiego, - niedostateczna dostępność i jakość usług z zakresu opieki medycznej i rehabilitacji, - ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów (długi termin oczekiwania na konsultację, wizytę), - wzrastająca potrzeba zwiększenia środków finansowych na zatrudnienie opiekunów środowiskowych (w tym posiadających uprawnienia do świadczenia usług opiekuńczych specjalistycznych), - nieadekwatna do wzrastających potrzeb liczba osób świadczących poradnictwo specjalistyczne (psycholog, prawnik, pedagog, terapeuta rodzinny, doradca zawodowy, psychiatra dziecięcy) oraz niewystarczający czas pracy zatrudnionych już specjalistów, - brak tłumaczy języka migowego zatrudnionych w jednostkach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Pułuskiego, - brak informatora na temat ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym, stworzonego przez PCPR w Pułusku, - bariery komunikacyjne w środkach publicznego przejazdu, - brak wyposażalnej sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych, - brak środka transportu w COM, - niska liczba asystentów osób niepełnosprawnych, - słaby rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych.

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - coraz wyższe standardy pomocy społecznej, - możliwość doskonalenia zawodowego i szkolenia kadry pomocy społecznej w zakresie pomocy osobom niepełnosprawnym w ramach funduszy UE, - realizacja projektów unijnych mających na celu wsparcie społeczne i zawodowe osób niepełnosprawnych, - realizacja programów powiatowych takich jak: Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych, Program Ochrony Zdrowia Psychicznego, - możliwość współpracy między jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych, - możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy UE i innych źródeł zewnętrznych na utworzenie nowych i wyposażenie istniejących terapii zajęciowych, - wzrastająca akceptacja osób niepełnosprawnych w środowisku lokalnym, - sukcesywna likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób niepełnosprawnych, - wzrost zagrożeń chorobami cywilizacyjnymi, - wydłużający się termin oczekiwania na zabiegi rehabilitacyjne i porady medyczne dla osób niepełnosprawnych, - obawa pracodawców przed zatrudnieniem osób niepełnosprawnych, - emigracja zarobkowa ludności niepełnosprawnej, - mała liczba organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, - niewystarczające środki finansowe z PFRON, - nieumiejętność korzystania z ulg i uprawnień przez osoby niepełnosprawne, - wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, - niski poziom wykształcenia utrudniający podjęcie pracy, - niska samoocena osób niepełnosprawnych.

IV. CELE STRATEGICZNE, CELE OPERACYJNE I ZADANIA STRATEGICZNE

IV. 1. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych

Cel strategiczny	Cele operacyjne	Lp.	Zadania strategiczne	Podmioty odpowiedzialne za realizację	Wskaźnik monitorujący	Źródła finansowania
Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Zwiększenie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym	1.	Likwidacja barier architektonicznych w budynkach będących siedzibami placówek pomocy społecznej	Samorząd gminny i powiatowy	- Liczba placówek pomocy społecznej, które zlikwidowały barierę architektoniczne w danym roku kalendarzowym	Fundusze unijne, PFRON, środki własne samorządu gminnego i powiatowego
		2.	Finansowe wsparcie osób niepełnosprawnych w zakupie przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego	Samorząd powiatowy, PCPR	- Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PFRON
		3.	Finansowe wsparcie osób niepełnosprawnych w likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	Samorząd powiatowy, PCPR	- Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PFRON
		4.	Finansowe wsparcie osób niepełnosprawnych w korzystaniu z programu „Aktywny samorząd”	Samorząd powiatowy, PCPR	- Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	PFRON
		5.	Zwiększenie udziału osób niepełnosprawnych w wydarzeniach kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych oraz promocja ich twórczości poprzez organizowanie wystaw i prezentację dzieł	Samorząd powiatowy i gminny, DPS, PCPR, ŚDS	- Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalno-rekreacyjnych oraz kampanii społecznych, - Liczba zorganizowanych wystaw	Fundusze unijne, PFRON, środki własne samorządu gminnego i powiatowego
		6.	Pokonywanie barier transportowych dla osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy i gminny, DPS, ŚDS	- Liczba nowo zakupionych samochodów do przewożenia osób niepełnosprawnych	PFRON, środki własne samorządu powiatowego, fundusze unijne

Zapewnienie sprawnie działającego systemu informacyjnego dotyczącego możliwości wsparcia dla osób niepełnosprawnych	7. Rozwój wolontariatu na rzecz osób niepełnosprawnych	PCPR, OPS, organizacje pozarządowe	- Liczba pozyskanych wolontariuszy, - Liczba osób niepełnosprawnych objętych wsparciem wolontariatu	Środki własne samorządu powiatowego i gminnego, środki własne organizacji pozarządowych
Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych	8. Stworzenie informatora dla osób niepełnosprawnych	Samorząd powiatowy i gminny, PCPR, OPS	- Liczba stworzonych informatorów	środki własne samorządu powiatowego, fundusze unijne
	9. Zwiększenie zatrudnienia specjalistycznej kadry do pracy z osobami niepełnosprawnymi, w tym zatrudnienie tłumacza języka migowego	Samorząd powiatowy i gminny, DPS, ŚDS, PCPR, OPS, PUP	- Liczba nowo zatrudnionych specjalistów	środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze unijne
	10. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych	Samorząd gminny i powiatowy, PUP	- Liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w kursach, szkoleniach	środki własne samorządu powiatowego i gminnego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne
	11. Organizowanie targów pracy dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych oraz pracodawców	Samorząd powiatowy, PUP, OHP, lokalni przedsiębiorcy	- Liczba zorganizowanych targów	środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne
	12. Utworzenie zakładu pracy chronionej	Lokalni przedsiębiorcy	- Liczba miejsc pracy w ZPCH	Środki własne przedsiębiorców, PFRON
	13. Utworzenie zakładu aktywności zawodowej	Lokalni przedsiębiorcy	- Liczba miejsc pracy w ZAZ	Środki własne przedsiębiorców, PFRON
Poprawa stanu zdrowia osób niepełnosprawnych	14. Stworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych	Placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe	- Liczba osób niepełnosprawnych korzystających z wypożyczalni	Środki własne organizacji pozarządowych, NFZ
	15. Usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne	Samorząd gminny, OPS, organizacje pozarządowe	- Liczba nowo zatrudnionych opiekunów środowiskowych	Środki własne samorządu gminnego, środki własne organizacji pozarządowych

	<p>16.</p> <p>Zatrudnienie asystentów osób niepełnosprawnych</p>	<p>Samorząd gminny, OPS, Samorząd powiatowy</p>	<p>- Liczba nowo zatrudnionych asystentów osób niepełnosprawnych</p>	<p>Środki własne samorządu gminnego, fundusze unijne, fundusze zewnętrzne</p>
<p>Współpraca jednostek pomocy społecznej z organizacjami pozarządowymi na rzecz osób niepełnosprawnych</p>	<p>17.</p> <p>Zlecenie organizacjom pozarządowym zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych</p>	<p>Samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe</p>	<p>- Liczba organizacji pozarządowych wykonujących zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych</p>	<p>Środki własne samorządu powiatowego, fundusze zewnętrzne, środki własne organizacji pozarządowych</p>

V. CZAS REALIZACJI DZIAŁAŃ

Działania ciągłe w latach 2023 – 2030.

VI. FINANSOWANIE POWIATOWEGO PROGRAMU DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE PUŁTUSKIM NA LATA 2023-2030

Z uwagi na długofalowość realizacji niniejszego dokumentu oraz różnorodność jednostek i organizacji realizujących zadania strategiczne, środki finansowe na realizację tych zadań będą pochodzić z:

- 1) budżetu Powiatu Pułtuskiego, w tym planów finansowych jednostek organizacyjnych Powiatu,
- 2) budżetu gmin z terenu Powiatu Pułtuskiego,
- 3) dotacji budżetu Państwa na realizację zadań własnych i zleconych,
- 4) Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- 5) funduszy europejskich,
- 6) środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych.

Podmioty odpowiedzialne za realizację zadań strategicznych będą podejmowały starania umożliwiające pozyskiwanie środków zewnętrznych, środków finansowych na rozwój polityki społecznej w Powiecie Pułtuskim oraz nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

VII. ZAKOŃCZENIE

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych określa kierunkowy plan działania na lata 2023 – 2030. Realizacja tego programu przyniesie korzyści nie tylko osobom niepełnosprawnym, ale całej społeczności Powiatu Pułtuskiego. Gwarantem sukcesu powinna być zasada, że wszystkie działania będą podejmowane na zasadzie dialogu i współpracy z organizacjami reprezentującymi osoby niepełnosprawne. Przedstawione cele i zadania strategiczne poparte są wnikliwą analizą potrzeb osób niepełnosprawnych.

Realizacja Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Pułtuskim na lata 2023–2030 ma na celu zapewnienie szerokiego wsparcia i pomocy osobom niepełnosprawnym. W związku z tym, będzie monitorowana corocznie na podstawie wskaźników określonych dla każdego z celów poszczególnych.

Sprawozdanie powstanie we współpracy ze wszystkimi podmiotami odpowiedzialnymi za realizację zadań strategicznych. PCPR w Pułtusk w I kwartale każdego roku będzie występować do poszczególnych podmiotów odpowiedzialnych za wykonywanie zadań strategicznych o dane za poprzedni rok niezbędne do zmonitorowania osiągniętych wskaźników.

Spis tabel:

Tabela nr 1. Liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 2. Cele składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r.ż. w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 3. Cele składania wniosków przez osoby niepełnosprawne po 16 r.ż. w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 4. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 5. Liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2019 – 2022 (I półrocze)

Tabela nr 6. Liczba wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności / stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 7. Liczba wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 8. Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci w latach 2019-2022 (I półrocze) – osoby przed ukończeniem 16 roku życia

Tabela nr 9. Liczba wydanych orzeczeń według przyczyny niepełnosprawności i płci w latach 2019-2022 (I półrocze) –osoby powyżej 16 roku życia

Tabela nr 10. Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością wg najnowszych orzeczeń w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 11. Osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia według wykształcenia w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 12. Liczba wydanych orzeczeń w latach 2019 – 2022 (I półrocze)

Tabela nr 13. Liczba wydanych opinii psychologiczno – pedagogicznych w latach 2019 – 2022 (I półrocze)

Tabela nr 14. Wsparcie udzielane przez Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Pułtuskach na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 15. Liczba osób korzystających z terapii w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 16. Liczba uczniów SOSW w Pułtuskach w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 17. Liczba uczniów SOSW w Pułtuskach z podziałem na płeć w latach 2019 – 2022 (I półrocze)

Tabela nr 18. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych według płci w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 19. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych z podziałem na posiadany stopień niepełnosprawności w latach 2019 – 2022 (I półrocze)

Tabela nr 20. Liczba niepełnosprawnych bezrobotnych według posiadanego wykształcenia w latach 2019 -2022 (I półrocze)

Tabela nr 21. Liczba osób, które skorzystały z instrumentów oraz usług rynku pracy w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 22. Ilość osób niepełnosprawnych, które skorzystały ze środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 23. Ilość utworzonych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych w latach 2019 – 2022 (I półrocze)

Tabela nr 24. Dofinansowanie uczestnictwa dzieci oraz dorosłych osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 25. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w tym dzieci do sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 26. Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych do likwidacji barier w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 27 . Dofinansowania dla osób niepełnosprawnych w ramach programu „ Aktywny samorząd” w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 28. Liczba przyznanych zasiłków (celowych, okresowych i stałych) w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 29. Powody przyznania pomocy pieniężnej przez gminy w latach 2019-2022 (I półrocze) - dane zbiorcze

Tabela nr 30. Liczba przyznanych dodatków do świadczeń rodzinnych w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 31. Ilość samochodów służących do przewozu mieszkańców DPS w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 32. Liczba miejsc jakimi dysponuje placówka oraz liczba uczestników na przestrzeni lat 2019 – 2022 (I półrocze)

Tabela nr 33. Liczba uczestników z podziałem na płeć w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 34. Liczba uczestników WTZ z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)

Tabela nr 35. Kadra zatrudniona w WTZ w latach 2019 -2022 (I półrocze)

Tabela nr 36. Opieka stacjonarna – łóżka ogółem w latach 2019 -2022 (I półrocze)

Spis wykresów:

- Wykres nr 1. Liczba składanych wniosków o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 2. Cele składania wniosków przez opiekunów osób niepełnosprawnych do 16 r.ż. w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 3. Cele składania wniosków przez osoby niepełnosprawne po 16 r.ż. w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 4. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 5. Liczba wydanych orzeczeń o niezaliczeniu do osób niepełnosprawnych w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 6. Liczba wydanych orzeczeń o odmowie ustalenia niepełnosprawności / stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 7. Liczba wydanych orzeczeń według stopnia niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 8. Wydane orzeczenia o stopniu niepełnosprawności na przestrzeni lat 2019 – 2022 (I półrocze)
- Wykres nr 9. Liczba niepełnosprawnych osób do 16 roku życia wg najczęściej występujących przyczyn niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 10. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wg najczęściej występującej przyczyny niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 11. Struktura wiekowa osób z niepełnosprawnością w wieku 16 lat i więcej w latach 2019 – 2022 (I półrocze)
- Wykres nr 12 Osoby z niepełnosprawnością powyżej 16 roku życia wg wykształcenia w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 13. Liczba osób objęta badaniami w latach 2019 – 2022 (I półrocze)
- Wykres nr 14. Liczba osób korzystających z terapii w latach 2019 – 2022 (I półrocze)
- Wykres nr 15. Liczba uczniów SOSW z podziałem na płeć w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 16. Osoby niepełnosprawne bezrobotne według wykształcenia w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 17. Liczba osób niepełnosprawnych i ich opiekunów korzystających z dofinansowania do turnusów rehabilitacyjnych w latach 2019 – 2022 (I półrocze)
- Wykres nr 18. Kwoty środków PFRON wydatkowane na dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych w latach 2019 – 2022 (I półrocze)
- Wykres nr 19. Liczba przyznanych zasiłków w latach 2019 – 2022 (I półrocze)
- Wykres nr 20. Rodziny i osoby objęte pomocą pieniężną z tytułu niepełnosprawności w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 21. Liczbę miejsc oraz mieszkańców w DPS w Obytem na przestrzeni lat 2019 – 2022 (I półrocze)
- Wykres nr 22. Liczbę miejsc oraz mieszkańców w DPS w Ołdakach na przestrzeni lat 2019 – 2022 (I półrocze)
- Wykres nr 23. Liczba miejsc oraz mieszkańców w DPS w Pułtuskach na przestrzeni lat 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 24. Liczba mieszkańców DPS w Obytem korzystających z usług specjalistów w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 25. Liczba mieszkańców DPS w Ołdakach korzystających z usług specjalistów w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 26. Liczba mieszkańców DPS w Pułtuskach korzystających z usług specjalistów w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 27. Liczba uczestników w WTZ i Zajęciach klubowych w latach 2019-2022 (I półrocze)
- Wykres nr 28. Liczba uczestników z podziałem na płeć w latach 2019-2022 (I półrocze)

Spis rysunków:

- Rysunek nr 1. Mapa Powiatu Pułtuskiego.....9

DYREKTOR
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Pułtusku

mgr Joanna Sobiecka